

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Bc. Monika Pechová

Specifika komunikace pubescentů v prostředí sociálních sítí

Olomouc 2017

vedoucí práce: Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Specifika komunikace pubescentů v prostředí sociálních sítí“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce Mgr. Kamila Kopeckého, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olšanech u Prostějova

Podpis: _____

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Kamilovi Kopeckému, Ph.D. za podporu, za tvůrčí rady, za jeho odborný dohled po celou dobu naší spolupráce v rámci mé diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala ZŠ Palacká, konkrétně žákům sedmých ročníků, za jejich výpomoc, která mi byla umožněna pro získání dat do této diplomové práce.

Obsah

Úvod	6
TEORETICKÁ ČÁST	
1. Období pubescence	9
1.1 Obecná charakteristika	9
1.2 Fyziologický vývoj	10
1.3 Kognitivní vývoj	11
1.4 Emoční vývoj	11
1.5 Socializace	12
1.6 Sebepojetí, sebesystém	12
2. Komunikace	
2.1 Obecná charakteristika	14
2.2 Formy komunikace	14
2.3 Typy komunikace	15
2.3.1 Masová komunikace	16
2.3.2 Média a jejich druhy	16
2.3.2.1 Tištěná média	17
2.3.2.2 Elektronická média	17
2.3.2.3 Internet	17
3. Internetová komunikace	19
3.1 Obecná charakteristika e-komunikace	19
3.2 Druhy elektronické komunikace	20
3.3 Formy e-komunikace	20
3.3.1 Komunikace synchronní	21
3.3.2 Komunikace asynchronní	21
3.4 Výhody a nevýhody elektronické komunikace	22
3.5 Jazyk internetové komunikace	23
3.5.1 Specifika v rovinách	24
3.5.2 Zásady internetové komunikace	25
3.5.3 Emotikony	25
3.5.4 Akronymy	26
4. Sociální sítě	27
4.1 Obecná charakteristika	28
4.2 Druhy sociálních sítí	28
4.3 České sociální sítě	29
4.3.1 Lidé.cz	29
4.3.2 Spolužáci.cz	30
4.3.3 Líbímseti.cz	30
4.4 Zahraniční sociální sítě	30
4.4.1 Facebook	31
4.4.2 Twitter	32
4.4.3 MySpace	32
4.4.4 LinkedIn	33

4.4.5 Google+	33
4.5 Rizika sociálních sítí	34
4.5.1 Rizika v podobě komunikačních praktik	34
4.5.2 Prevence rizik na sociálních sítích	36

EMPIRICKÁ ČÁST

5. Charakteristika empirické části	39
5.1 Výzkumné úkoly a cíle	39
5.2 Charakteristika použité metody	40
5.3 Charakteristika výzkumného souboru	41
5.4 Analýza získaných dat	42
5.5 Ověření úkolů a cílů	54
5.6 Shrnutí výsledků	56
Závěr	57
Použitá literatura	59
Internetové zdroje	61
Seznam grafů a tabulek	62
Seznam zkratk	63
Příloha - dotazník	64
Anotace	68

Úvod

Pubescenti patří k jedné z nejsložitějších skupin ve vývojových obdobích. Psychické a fyzické změny jsou patrné na první pohled. Typické je vlastní "já", tedy něco, co je tvořeno pouze vlastními požadavky a představami. Dnešní doba je dobou internetu a především dobou sociálních sítí a to především pro tuhle věkovou skupinu. Virtuální svět ovlivnil většinu populace žijící na Zemi. Díky internetu se dozvíme takřka vše, co nás zajímá, co potřebujeme zjistit, i to, co zjistit nechceme. Období pubescence je obdobím života na internetu a to především na sociálních sítích. Fenomémem dnešní doby je bezesporu sociální síť Facebook, který je využíván velkým počtem uživatelů různého věku. Tato sociální síť zcela ovládá životy pubescentů a jejich vzájemnou komunikaci, socializaci. Díky Facebooku komunikují lidé po celém světě bez nutnosti osobního setkání a jak se říká: všechny přátele máme na dosah ruky. S tímto samozřejmě souvisí způsob komunikace, způsob, díky němuž můžeme komunikovat s kýmkoli, kdekoli a kdykoli. Komunikace na těchto sítích bývá přirozená, příjemná a především rychlá. Nutností pro absolutní správnost pocitů během tvrzení je použití emotikonů, popřípadě akronymů, samolepek, fotografií apod. Omezena je schopnost mluvit a je odsunuta na stranu, což u mnoha lidí může způsobit neschopnost kultivovaného, spisovného a vhodného projevu. Na druhou stranu přináší psaný projev vznik nových zkratk, nových slov, schopnost rychle komunikovat a hlavně zdokonalovat se v psaní na klávesnici bez ohledu na použitém zařízení. Internet a sociální sítě sice umožňují snadnější a rychlejší komunikaci, ale omezují osobní kontakt a tím pádem i trávení volného času jinou aktivitou než jen pobytem ve virtuálním prostředí.

Diplomová práce je složena z teoretické a empirické části. Teoretická část bude zaměřena na charakteristiku vývojového období pubescentů, na jejich psychický i fyzický vývoj, socializaci a sebepjetí. Dále bude tato část obsahovat vymezení pojmu komunikace, její druhy a formy. Následně se blíže zaměříme na internetovou komunikaci, její specifika, druhy internetové komunikace, jazyk. Pro psanou komunikaci je typické používání emotikonů, akronymů a samolepek, které slouží jako náhrada za citové projevy během komunikace. Následně si přiblížíme sociální sítě, české i zahraniční, blíže si představíme Facebook, který je pro pubescenty stěžejní komunikační sociální sítí. Praktická část bude založena především na výzkumu, který bude proveden prostřednictvím výzkumné metody zvané dotazník. Informace, které získáme z dotazníku, shrneme a vyhodnotíme. Informace

budeme získávat od žáků sedmých ročníků na základní škole, tedy od žáků pubescentního období.

Cílem diplomové práce bude charakterizovat komunikaci jako takovou, především na sociální síti Facebook, charakterizovat specifika psané komunikace, charakterizovat jazyk a styl komunikace těchto dětí, zjistit, zda se žáci chrání, vědí o rizicích, které je mohou potkat, zda znají možnosti pomoci apod. Cílem je rovněž zjistit, jaký čas věnují těmto sociálním sítím a proč internetovou komunikaci upřednostňují před osobním setkáním.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Období pubescence

V první kapitole diplomové práce se budeme věnovat charakteristice období pubescence, jakožto seznámení s obdobím, ve kterém se nachází respondenti pro výzkumnou část této práce.

Období pubescentů je velmi aktivním obdobím života bohatým nejen na změny fyzické ale především i na změny psychické. Jedná se o dospívání, ve kterém děti prožívají mnoho změn, získávají plno zkušeností a zkouší nové věci, někteří se hledají, vzdorují, jiní zase směřují svůj život k poznání jiných apod. Obecně lze říci, že se jedná o období, ze kterého mají obavy především rodiče. Bojují s ním ale i učitelé na druhém stupni základních škol.

V první řadě bychom si ale měli vysvětlit pojmy pubescent a pubescentní období, což je základem pro pokračování první kapitoly této bakalářské práce.

Pubescent – je mladý jedinec, který v období dospívání neboli pubescence dozrává v oblasti psychické i pohlavní.

Pubescence – jde o období, kdy si každý jedinec vytváří svou vlastní identitu.

Kdy je člověk opravdu dospělý a kdy ne, nemůžeme přesně určit. Existuje mnoho studií, které zaujmají postoje k různým věkovým fázím v oblasti vývoje. Po psychické stránce ale nejde jednoznačně určit, zda už se jedinec dospělým stal či nikoli. Někdo dospěje kvůli okolnostem velmi brzy, někdo nedospěje skoro nikdy.

1.1 Obecná charakteristika

Období pubescence je většinou vymezeno od 11 do 15 let, nelze jej ale jasně ohraničit kvůli individuálnosti jeho nástupu. Bývá také označována jako tzv. první fáze dospívání nebo raná adolescence, protože se celkově řadí se do širšího období adolescence. (Vágnerová, 2012)

Průcha a kolektiv (2001, s. 194) definuje pubescentní období následovně: *Jde o „věkové období dospívání, v našich podmínkách přibližně od 11 do 15 let. Rozlišuje se období prepubescence (11-13 let) a vlastní pubescence (13-15 let). Dospívání nastupuje dříve u*

dívek, u chlapců začíná později. Celkové nejbouřlivější období ve vývoji jedince. Jedinec se vyvíjí (zprav. nerovnoměrně) po anatomicko-fyziologické stránce (včetně sexuálního zrání a schopnosti reprodukce), po intelektové stránce (rozvoj abstraktního myšlení), emocionálně i sociálně. Pro pubescenta je typická snaha vymanit se ze závislosti na autoritách (konflikty s rodiči, učiteli), vyvzdorovat si větší samostatnost myšlenkovou i sociální“.

Boková (2011) charakterizuje pubescenci obdobím hledání a to z důvodu, že se jedná o období plné nejasností, kde hlavním úkol a hlavním cílem jedince je najít sám sebe, tedy kam patří. Nejedná se ale pouze o hledání cesty pro sebe samého, ale třeba i cesty k rodičům, k vrstevníkům, opačnému pohlaví.

Období pubescence může být také charakterizováno teorií, kdy Erikson (2002) tvrdí, že se jedná o období krize identity, která se projevuje v sociální, sexuální a profesionální sféře osobnosti. Nastává mládí a tedy konec dětství. Jedinec se zajímá o to, jak jej vnímá okolí a to srovnává především se vším, co sám o sobě ví. Zabývá se tedy otázkou, jak tyto dva pohledy propojit do jednoho. Musí dojít k integraci ego identity. Identita je pak vybudována především důvěrou ve vnitřní stabilitu a kontinuitu, která se ztotožňuje se stabilitou a kontinuitou jedince v očích ostatních.

1.2 Fyziologický vývoj

Každý pubescent se liší tempem svého fyziologického vývoje. U každého nastává změna ve zrání v jinou dobu a také jinou rychlostí.

Tělesnými změnami v tomto období prochází dívky i chlapci, ale ne ve stejnou dobu. V průměru jde o dva roky v rozdílu dospívání dívek a chlapců, chlapci tedy mají až dvouleté zpoždění. Takzvaný růstový spurt, který má pro jedince i psychologický význam, je významný pro období pubescence, kdy chlapci průměrně vyrostou o 25cm a dívky o 20cm. Chlapci jsou plní svalů, jsou hbití a sportovně aktivní, dále také sebejistější, společenší a populární u děvčat podobného věku. U děvčat se jedná o růst prsou, tvarování boků, líbivost u chlapců. Jedinci, kteří dospívají později mohou trpět depresemi a pocity méněcennosti, kdy mohou upadnou až do společnosti tzv. outsiderů, což může vyústit psychickými a fyzickými problémy, šikanou apod. Pubescenti zrají i pohlavně, kdy se u děvčat jedná o první menstruaci a u chlapců o první poluce.

Tyto fyzické změny bývají vnímány okolím velmi pozitivně, vyvolávají reakce nejen v okolí, ale i v sobě samém. Reakce ostatních velmi ovlivní sebepojetí jedince. (Vágnerová, 2012, Říčan, 2004)

1.3 Kognitivní vývoj

V období pubescence se zlepšuje paměť, roste kapacita, zlepšuje se pozornost. Dochází také k rozvoji nadání (ať už se jedná o sport, hudbu či jiné). Co se paměti týče, tak už nedochází k mechanickému učení, už nad obsahem dokáže pubescent i přemýšlet. U pubescenta se v tomto období rozvíjí hypoteticko-deduktivní myšlení, kdy dokáže oddělit formu a obsah sdělení. Je schopen dávat věci do souvislostí a kombinovat je. Důležité je, že jedinec dokáže přemýšlet nad vlastními názory, srovnává je s ostatními, dokáže si vyvodit důsledky apod. Dokáže odhadnout své možnosti, své schopnosti. Co se týká řeči, tak je poměrně hlasitá, střídá se období upovídanosti a mlčení, lépe se mu daří při písemném projevu, při písemnostech se dokáže lépe a srozumitelně vyjádřit, při mluveném projevu má strach, obavy a trpí studem (Vágnerová, 2012). To souvisí i s tím, že se mládež raději vyjadřuje na sociálních sítích (či jinde) pomocí slov, vět, obrázků, emotikonů a akronymů než aby spolu všichni hovořili osobně.

1.4 Emoční vývoj

Emoce pubescentů jsou těžko ovladatelné, bývají zkratkovití, impulzivní, labilní. Emoční vývoj pubescenta obsahuje časté zvraty, neklid, napětí, únava, rozmrzelost, afekty, nejistotu, nedostatek sebeovládání. Všechny tyto emoční reakce jsou viditelné a navenek nepůsobí dobře, působí přehnaně. Pubescenti těžko definují vlastní emoce.

Velmi nápadné jsou v tomto období citové konflikty, kdy má jedinec pocity opuštěnosti či osamělosti. Uzavírají se do sebe a neradi své pocity projevují navenek. Jedinec usiluje o dobré postavení mezi vrstevníky, ne s rodiči, proto se setkává s kritikou i od nich. Vztahy s rodiči bývají největším problémem v období pubescence. V tomto období jsou pubescenti vztahovační. Jakmile se setkají s kritikou, cítí se bezcenní, k ničemu, když dostanou pochvalu, tak sebevědomí dávají rovněž dost najevo. Jedinec se mění jako počasí.

1.5 Socializace

Jedinec se snaží odpoutávat od rodiny, chce být nezávislý, samostatný. Jedná se rovněž o období, kdy vyhledává první sexuální zkušenosti, chce poznat intimní život. Důležitou roli hraje komunikace, kdy s dospělými a především s rodiči, přichází do konfliktů, nerozumí si, nechce si nechat poradit, raději mlčí. Jedinec si myslí, že má pravdu, že všemu rozumí a že dospělí mu nerozumí, nechápou jej. Jedinec chce začít žít vlastní život, být nezávislý, chce si o všem sám rozhodovat, i když ví, že to zcela nelze. Rady rodičů a dospělých jsou nechtěné, nepřipustné.

Komunikace s vrstevníky a osobní setkání je rozporuplné. Jedinec potřebuje patřit do konkrétní skupiny lidí, potřebuje mít vlastní pozici. Pozice může být vysoká, rozhoduje ve skupině, je oblíbený, může nastat i situace, kdy jedinec je vyčleněn z kolektivu a uzavře se do sebe. Komunikace probíhá prostřednictvím sociálních sítí a jiných komunikačních prostředků, to je v dnešní době moderní a potřebné pro určité postavení mezi vrstevníky. Kdo nemá Facebook, dotykový mobilní telefon s internetem apod., je "out", nebude patřit k ostatním. Jedinci podobných zájmů navštěvují společenské, kulturní či sportovní akce, baví se. Důležité je, aby si každý našel někoho, komu může věřit, s kým si bude rozumět, aby nezůstal sám, protože po té může nastat problém jedince samotného se sebou, kdy se cítí nechtěný, méněcenný, nebaví ho život apod.

1.6 Sebepojetí, sebesystém

Období pubescence je velkým předělem v sebepojetí. Každý pubescent usiluje o co nejlepší sebeuspokojení. Hlavní problémem může být vzhled, kdy neustále výtky a nespokojenost s postavou či obličejem, vyvolává sebekritičnost a nevyrovnanost. Jedinci se snaží o osobní rozvoj, jestliže jsou nespokojeni se zevnějškem, je to forma kompenzace. Vzhled je důležitý faktor pro rozvoj vlastní identity. Optimálnějším osobnostního vývoje dosahují pubescenti, kteří patří k méně konvenčně atraktivním. Sebeuvědomění je u pubescenta ve fázi změny, kdy se nejdříve vše odráží od vzhledu jedince, následně i na názorech, schopnostech a celkové volní kvalitě. Každý jedinec si uvědomuje, že je jedinečný, každý má pocit, že vše dělá nejlíp, bojuje s rodiči, je si vědom toho, že je zodpovědnější vůči svým kamarádům. Pubescence se nazývá fází hledání vlastní identity. (Vágnerová, 1999)

Pubescentní období je i obdobím vytváření určité úrovně sebeúcty, která je ovlivněná zkušenostmi ale i pochybnostmi o vlastní osobě. Nejlépe je pubescent přijat vrstevníky, kteří dávají jedinci informace, ten je přijímá a následně si je rozebírá, ať už jde o pozitivní či negativní informace. Vrstevnická skupina je nejdůvěryhodnější zdroj informací pro každého pubescenta a dle názorů okolí si vytváří vlastní pohled na sebe samého, snaží se najít řešení, zvýší si či sníží sebevědomí, ale vždy už dokáže najít v informacích něco, co jej přesvědčí o tom, že vlastní názor je lepší než názor okolí, váží si svého chování a nestydí se za věci, za které jej i kamarádi odsoudí.

Nejlépe jedinec hodnotí vlastní osobu dle duševních i tělesných výkonů. Sebehodnocení ovlivňují stejnou měrou úspěchy i neúspěchy. Jedinci záleží na potvrzení vlastních zkušeností a schopností, na potvrzení všech kompetencí. V tomto období se jedinci mění hodnota školního prospěchu. Ve školách si pubescenti vytvoří skupiny s různým pohledem na vzdělávání, s odlišnou motivací, tedy odlišnou sociální identitou. Sebehodnocení je nedílnou součástí každého jedince i v pubescentním období (Vágnerová, 1999).

Závěrem

Pubescentní období je charakteristické především tím, že během této fáze člověk prochází mnoha změnami, nejen fyzickými ale hlavně i psychickými. Můžeme říci, že zde dochází k výrazným změnám ve vzhledu člověka a také v jeho myšlení. Přátelství a první lásky tohoto období většinou ukončuje první sexuální zkušenost, čím je završeno období pubescence. V dnešní době se jedinci pokouší se sexuálními zkušenosti seznámit velmi brzy, někdy i před patnáctým rokem, což je trestné a někteří jedinci si tuto skutečnost ani neuvědomují. Může jít o zvědavost či o způsob chlubení se, přizpůsobení se kolektivu či skutek, kterým si lze udržet staršího partnera. V dnešní době je také velmi časté, že se pubescenti tak často neschází venku, nezajdou do kina, do kavárny, nakupovat, nenavštěvují kroužky, nenavštěvují sportovní zařízení apod. Fenomémem dnešní doby je surfování po internetu, respektive po sociálních sítích a prostřednictvím těchto moderních vynálezů komunikovat. Období pubescence je úsek života, během kterého jedinec stráví nejvíce hodin právě na internetu, jako způsob dorozumívání se s kamarády, se spolužáky a vrstevníky. Tímto se tedy dostáváme ke druhé kapitole této práce, tedy ke komunikaci.

2. Komunikace

V následující kapitole se budeme věnovat komunikaci jako takové, uvedeme si typy a formy komunikace, zaměříme se především na e-komunikaci, tedy komunikaci na internetu.

2.1 Obecná charakteristika

Slovo komunikace pochází z latinského slova „communicare“, což znamená oznamovat, informovat či se s někým radit. Komunikaci můžeme vymezit ve třech formách. První formou komunikace je dorozumívání, které spočívá ve shodě myšlenek dvou či více jedinců, mluví o jedné věci a jedním jazykem. Druhou formou komunikace je sdělování, kdy dochází k informování jedince, který vystupuje jako adresát dané informace, pomocí které chce řečník sdělit své pocity, postoje a názory druhým. A třetí formou komunikace je výměna informací mezi lidmi, si jedinci vzájemně vyměňují informace, každý z nich informace sděluje i přijímá, které poté analyzují a porozumí jim, jedná se o dialog. Informacemi rozumíme fakta, údaje či stimuly, které jsou právě přenášeny pomocí komunikace. Zdrojem každé informace je určitý vysílač, u něž vzniká signál, který je dál komunikačním kanálem přenášen, který dále spojuje vysílač s přijímačem a následně přijímá a dekoduje daný signál. (Gavora, 2005)

Každý jedinec komunikuje s okolím už od samého narození, ať už se jedná o slovní komunikaci či jiné projevy, například u dítěte pláč. Každý s okolím komunikuje a nezáleží na tom, zda je to formou gest, slov, zvuků, písemností aj. - protože každým způsobem sdělujeme svůj vzkaz, vztah, názor či postoj. Komunikace jako pojem stále nabývá větších rozměrů, jakožto dovednost, která ve velké míře ovlivňuje osobnost každého jedince a jeho status.

2.2 Formy komunikace

Nejznámějšími formami komunikace jsou komunikace verbální a neverbální. Nyní si každou formu přiblížíme.

„Verbální komunikací je míněno vyjadřování pomocí slov, prostřednictvím jazyka. Verbální komunikace může být přímá nebo zprostředkovaná, mluvená nebo psaná, živá nebo reprodukována. Verbální komunikací se zabývá celá řada oborů. Nejznámější je obor známý

jako lingvistika (jazykověda)“ (Mikuláščík, 2010). Verbální komunikací v širším slova smysl rozumíme komunikaci mluvenou i psanou. Můžeme zde zařadit i komunikaci formální, kdy se jedná o plánovanou komunikaci se specifickými cíli (například přijímací pohovor) a komunikaci neformální, která se vyskytuje mnohem častěji a je nenáročná na přípravu (nezávislé povídání). Mezi rysy verbální komunikace řadíme hlasitost projevu, výška tónu, barva hlasu, kvalita a plynulost řeči, intonace, rychlost apod. Tyto prvky jsou nezbytnou součástí komunikace. Co se týče písemné komunikace, tak ta zahrnuje například úřední dopisy, osobní dopisy, životopisy, motivační dopisy, emaily, SMS zprávy, MMS zprávy, dále také vizitky či odborné publikace. Každá z těchto způsobů komunikace nese svůj vlastní význam a setkáváme se s ní denně, i několikrát denně.

Neverbální komunikací rozumíme komunikaci beze slov, pomocí různých gest, mimiky, dotyků či postojů. Neverbální komunikaci můžeme rovněž označit i jako řeč těla, nonverbální anebo mimoslovní komunikaci. Tento druh komunikace je mnohem důležitější než komunikace verbální. Do neverbální komunikace řadíme komunikaci pohybů celého těla (kineziku), dále gestiku (pohyby prstů, rukou, nohou, hlavy), mimiku (pohyby v obličeji), viziku (pohyby očí), haptiku (doteky), proxemiku (vzdálenost) a posturologii (postoje a pozice těla). S neverbální komunikací souvisí i schopnost vcítit se druhých lidí a porozumět jim, tuto schopnost nazýváme empatie. Jedná se o schopnost, pomocí které lze získat důvěru. (Vymětal, 2008)

2.3 Typy komunikace

Komunikace jako taková se může dělit z mnoha hledisek a podle různých kritérií, každý autor tohle dělení provádí různými způsoby. Například Musil (2007) popisuje a dělí komunikaci následovně: *„Komunikace může probíhat v bezprostředním kontaktu mezi komunikujícími nebo zprostředkovaně pomocí technicko-organizačních prostředků. Komunikace může být spontánní, vyrůstající převážně z přirozené potřeby sdělovat a sociálně integrovat, anebo může jít o komunikaci cílenou a řízenou jistým směrem“*.

Komunikace dle můžeme rozdělit podle počtu zúčastněných, tedy podle počtu aktérů. Jedná se o komunikaci intrapersonální, kdy se jedná vlastně o vnitřní zpracování zpráv. Další komunikací, kdy si komunikátoři vzájemně vypravují a sdělují informace, nazýváme interpersonální. jedná se tedy o rozhovory, dialogy či interview. Skupinovou komunikací

rozumíme rozhovory každého s každým, například ve škole, v rodině, v kroužku či klubu. Komunikace meziskupinová je komunikací mezi konkrétními skupinami (spolky, strany či organizace). Dalším druhem komunikace může být i komunikace celospolečenská, v tomto případě mluvíme o tisku, rozhlase, televizi, rádiu, internetu apod. (McQuail, 2002). S tímto souvisí tedy masová komunikace, které budeme věnovat samostatnou podkapitolu.

2.3.1 Masová komunikace

Masová komunikace je nenahraditelnou složkou dnešní doby a má nenahraditelnou úlohu v životě každého jedince. Jde o celospolečenskou komunikaci, která slouží k tomu, aby bylo v co nejkratší době zasaženo co největší množství lidí. Informace jsou předkládány posluchačům prostřednictvím médií, tedy prostřednictvím televize, internetu, tisku, rozhlasu či rádia. Hlavním cíle komunikace je oslovit v jednu dobu největší množství lidí, oslovit co nejširší možnou škálu posluchačů .

2.3.2 Média a jejich druhy

Následující podkapitola se bude zabývat médii jako takovými. Co vlastně média jsou, jakým způsobem můžeme média rozlišit, jaké druhy máme apod.

Z pohledu komunikace můžeme média definovat jako něco, co zprostředkovává někomu určitá sdělení, určité informace. Díky rozvoji technologií se rozvíjí i způsoby komunikace mezi lidmi. Média jsou velmi důležitá pro život každého člověka. Tyto hromadné sdělovací prostředky můžeme zařadit do čela volnočasových aktivit jedinců. V dnešní době si většina lidí život bez médií nedokáže ani představit. Komentář Jiráka (2007) zcela vystihl situaci dnešní doby: *„Kdyby zmizela média, nic by nezůstalo stejné. Náš způsob zábavy by se nezměnil. Nemohli bychom sledovat sportovní týmy v novinách, dívat se na televizi ani si jít užít do kina. Nemohli bychom na večírcích (ani pro uvolnění) poslouchat hudební nahrávky. Naše chápání politiky a celého světa, který nás obklopuje, by se změnilo. Bez televize, nahrané hudby, filmu, rozhlasu a internetu bychom měli velký díl času ve vlastních rukou.“*

Média se dělí do několika kategorií dle svých funkcí. Nyní ale zvolíme dělení médií na interpersonální a masové a to z důvodu zaměření této práce. Rozdíl mezi těmito médii je takový, že interpersonální média zprostředkovávají komunikace jen mezi dvěma jedinci a to

vzájemně (telefony, e-maily, sociální sítě či korespondence), zatímco média masová slouží k celospolečenské komunikaci (bod informuje vysoký počet bodů) (Jirák, 2007). V dnešní době ale můžeme říct, že interpersonální komunikace rovněž dokáže být masovou, mít její podobu a to konkrétně v podobě komunikací prostřednictvím sociálních sítí, ke kterým se dostaneme později.

Masová média se podle Rozehnal (2004) dělí na média tištěná, elektronická a nová média. V následujících podkapitolách se o tomto dělení médií dozvíme trochu víc.

2.3.2.1 Tištěná média

Tištěná média jsou informativními zdroji, které jsou nezbytnou součástí našich životů. Tištěná média si může každý vzít kamkoli, každý si svým tempem přečte informace, které si dle svého zájmu může vybrat, a to z tiskovin, knih, letáků či brožur. Tištěná média vycházejí pravidelně, každý jedinec si periodika vybere dle svého zájmu a zaměření (odborné, poradenské, zábavné, veřejné či bulvární). Čtenář se obklopuje nejen svým vlastním prožitkem ale i následným názorem na danou informaci, vlastním postojem ke sdělené věci.

2.3.2.2 Elektronická média

Rozhlas, rádio, počítač a televizi řadíme právě k elektronickým médiím. Jedná se o předávání informací zvukem (rádio) či zvukem a obrazem (televize). Informace, které díky těmto médiím získáváme, máme možnost znovu vidět či si je opakovaně přečíst prostřednictvím internetu. Elektronická média jsou zdrojem informací například pro jedince, kteří mají náročné povolání, například řidiči, pro které je rádio jediným zdrojem nových a čerstvých informací nejen všeobecného charakteru, ale i z hlediska dopravy (nehody, uzavírky, kolony apod.).

2.3.2.3 Internet

Internet se stal největší vynálezem minulého století. Málokdo dokáže bez internetu fungovat, málokdo bez něj dokáže žít. Je úžasné, jak rychle zasáhl internet do života každého

z nás a jak rychle nás všechny ovlivnil. Internet se stal formou úspory času s ohledem na vyhledávání určitých informací.

Podle informací Českého statistického úřadu (Veřejná databáze: Vybavenost domácností osobním počítačem a internetem podle typu domácnosti, velikosti obce, příjmové skupiny krajů [online]) má přístup k internetu mnohem větší procento lidí, než v letech předchozích. Zatímco v roce 2005 mělo celkem 19,1 % domácností přístup k internetu, tak o pět let později, tedy roku 2010, to už bylo 56 % a v roce 2013 dokonce procent 67. Co se týče studentů, tak připojení k internetu doma má 98,5% studentů a připojení mimo domov má 80% studentů (Kopecký, 2013).

Internet má své kladné a záporné stránky. Mezi kladné stránky můžeme řadit přenos dat (videí, obrázků, zvuků, telefonních rozhovorů, aj.), nepřetržitý provoz internetu na celé Zemi, levná komunikace (chat, sociální sítě, apod.), svobodného publikování, rychlost přenosu (Navrátil, 2001). Záporné vlastnosti: ztráta soukromí, nerozlišování správných a chybných informací, komunikace s neznámými lidmi, stažení virů do počítače, zanechávání stopy uživatele.

Bohužel má i internet několik negativních stránek, které jsou velmi viditelné a jsou považovány za velké problémy tohoto oblíbeného vynálezu. Kromě ztráty soukromí, komunikací s neznámými lidmi, ohrožení počítače viry, neschopnost rozlišit chybné a správné informace má internet i další černé fleky na tváři. Problémy internetu popisuje Hulanová (2012) následovně: *„užívání internetu vedlo, vede a jistě i nadále povede k velkým změnám. Internet mění styl práce, mění místa provádění práce, mění styl zábavy, komunikace, chování, mění naše životy“*. Je pravdou, že mnoho lidí tráví den jen surfováním po internetu a spánkem, což je ochuzuje o sociální kontakty, o trávení volného času s přáteli, o poznání nových lidí, o poznání přírody, o sportování a o plno zajímavých zážitků a prožitků spojených s kulturou a lidmi. Internet všechny ochudí i o verbální komunikaci, tím i o rozvoj řeči, o rozvoj slovní zásoby.

S komunikací na internetu souvisí i nebezpečí, které mohou jedince potkat, které jej mohou poznamenat nejen na pár chvil, ale i na celý život. Jedná se především o on-line pornografii, kybergrooming, kyberšikanu, kyberstalking a další specifická nebezpečí spojená se sociálními sítěmi (Hulanová, 2012). Těmto problémům se ale budeme věnovat později.

3. Internetová komunikace

V následující kapitole se budeme zabývat internetovou komunikací a vším, co s ní souvisí. Popíšeme si způsoby komunikace na internetu, řekneme si něco o rizicích, které mohou každého jedince potkat a také si rozebereme jazyk a komunikační prostředky používané v internetovém prostředí.

„Internetem umožňovaná a urychlovaná komunikace pomocí e-mailů, chatů, ICQ, virtuálních diskusních skupin, vytváření zájmových komunit, zapojování se do rozšíření blogů – to vše má zjevný i méně zjevný psychologický dopad na každého, kdo těchto možností využívá. Kdo si zvykl používat internet, jen těžko si umí představit, že by se ho dobrovolně vzdal“ (Vybíral, 2009, s. 271 – 272).

3.1 Obecná charakteristika e-komunikace

Internetová komunikace je tedy předávání a získávání informací pomocí internetu a možností, které sám internet nabízí, ať už se jedná o sociální sítě či zpravodajské servery apod. Jedná se o dorozumívání a sdělování ve virtuálním prostředí.

Hlavním specifikem elektronické komunikace je to, že účastníci jsou od sebe navzájem odděleni. Jedná se o oddělení buď časové nebo také místní. Přenos informací na internetu probíhá prostřednictvím moderních technologií (telefony, notebooky, tablety, webkamery)

Kopecký (2007) shrnuje charakteristické vlastnosti elektronické komunikace takto: *„Elektronická komunikace je: neřízená, hromadná, anonymní, časově a místně neomezená, závislá na technologickém zabezpečení, závislá na počítačové gramotnosti komunikujících“*.

Internetová komunikace závisí na věku uživatele a na jeho gramotnosti, jakožto účastníka komunikace na internetu. Elektronicky komunikují lidé, kteří jsou počítačově gramotní, ale i lidé, co se denně do styku s počítačem či jiným přístrojem nedostanou. Tímto se poté stávají občasnými uživateli a jejich počítačová zdatnost nemusí být na vysoké úrovni, což v současné době může být i problémem v hledání zaměstnání.

3.2 Druhy internetové komunikace

Nyní se seznámíme s druhy komunikace na internetu, jak vůbec lze na internetu komunikovat a jak tyto komunikace mohou vypadat.

V první řadě si elektronickou komunikaci rozdělíme na dvě části. Na komunikaci online, která „...probíhá prostřednictvím počítačové sítě. Je-li tedy někdo online, je připojen k počítačové síti a je schopen komunikace“ (Kopecký, 2007), což znamená, že na danou otázku můžeme téměř ihned dostat odpověď. „Offline komunikace probíhá mimo počítačovou síť (například dopis, pohled). K offline komunikaci řadíme i uměle generované komunikační odezvy – např. u výukových programů, multimediálních encyklopedií apod.“ (Kopecký, 2007). U offline komunikace si na odpověď počkáme (hodiny, dny i měsíce). Existují ale i servery, které umožňují online i offline komunikaci, můžeme zmínit například různé chaty, ICQ, Facebook, Twitter a jiné.

Elektronickou komunikaci můžeme také rozdělit na komunikaci jednosměrnou a obousměrnou. Jednosměrná komunikace je typická pro rozhlas či televizi, kdy jeden sdělující předává informace neurčitému počtu oslovovaných. Obousměrná komunikace umožňuje neurčitému počtu lidí komunikovat společně a předávat si informace. Obousměrnou komunikaci můžeme rozdělit ještě na individuální a hromadnou, kdy během individuální komunikace dochází ke sdělení informace adresně, což znamená komunikace mezi dvěma lidmi (telefonování, SMS, chat či emaily), kdy informace nejsou dostupné dalším osobám. Zatímco hromadná komunikace umožňuje informovat několik lidí ve stejnou dobu (například celou skupinu). Může se tedy jednat o zasedání, porady klubů, chaty či diskusní fóra. Hromadná komunikace vyhovuje skupinám, které si sdělují informace určitého typu, například studenti o předmětech ve škole, zástupci konkrétních kroužků o akcích apod.

3.3 Formy e-komunikace

Online komunikace probíhá prostřednictvím počítačové sítě. Uživatel online je schopen okamžité komunikace, protože je připojen k síti. Online komunikaci můžeme rozdělit na dvě základní podoby, jedná se o komunikaci synchronní, která se odehrává v reálném čase a asynchronní, kdy komunikace nevyžaduje současnou přítomnost uživatelů. Každé prostředí umožňuje komunikaci synchronní i asynchronní.

3.3.1 Komunikace synchronní

Synchronní komunikace rozumíme dorozumívání, při kterém jde o okamžitou odezvu v reálném čase. Komunikující uživatelé jsou většinou připojeni ve stejnou dobu a reagují najednou. (Kopecký, 2007)

Do komunikace synchronní se řadí messengery, Skype či různé chaty. Skype je program hojně využíván k hovorům a videohovorům. Pomocí Skype lze komunikovat s jedním či více lidmi nejen telefonicky či video-hovorem, ale i textově, lze posílat soubory, odkazy, fotografie, obrázky apod. Skype obsahuje seznamy přátel, které si můžeme nastavit. Messengery nabízí rovněž řadu možností při komunikaci, kdy můžeme posílat různé typy zpráv, vzkazů, obrázků. Díky messengerům lze v poslední době komunikovat rovněž hovorem či videohovorem, pomocí emotikonů, které jsou schopny vyjádřit pocity uživatele, ať už psychické, tak i fyzické. Reálnou komunikaci uskutečníme pomocí chatu, kdy se jedná o tzv. pokec. Chat je možné uskutečnit v chatové místnosti, kterou si lze založit a v ní komunikovat na dané téma. Uživatelé používají přezdívky, které si zvolí při registraci. Rovněž i chat v dnešní době podporuje videochat a použití emotikonů.

3.3.2 Komunikace asynchronní

Asynchronní komunikace je charakteristická tím, že v reálném čase není k dispozici odezva. Do asynchronní komunikace řadíme především email, internetové deníčky (weblogy) a asynchronní vzkazníky. (Kopecký, 2007)

E-mailem rozumíme elektronickou poštu, která umožňuje posílání, odesílání, přijímání dopisů libovolné délky. Mezi nejznámější poskytovatele patří servery Seznam.cz, Email.cz a Centrum.cz. E-mail nám umožňuje připojit ke zprávě přílohy, které obsahují zvukové či obrazové soubory. Mezi výhody emailu patří rychlost, přístup odkudkoli, jednoduché ovládání a přístup, cena pouze za připojení k síti. Mezi nevýhody emailu patří spamy, což jsou nevyžádané emaily. Další možností asynchronní komunikace jsou weblogy, kdy si svůj zápisník může založit každý registrovaný uživatel. Do deníčků lze zapisovat myšlenky, názory, vkládat obrázky či fotografie, které mohou ostatní uživatelé okomentovat. Asynchronní vzkazníky jsou další možností asynchronní komunikace. Jde o knihy návštěv či diskusní fóra, kde se můžeme dočkat zpětné vazby. Uživatelé zde vystupují pod přezdívkami,

kteře jsou ověřeny prostřednictvím emailu. Tyto vzkazníky jsou vázane k určité instituci, kde uživatelé vyjadřují své názory či připomínky. (Kopecký, 2007)

3.4 Výhody a nevýhody internetové komunikace

Vše má v životě člověka dvě stránky, kladnou a zápornou - bezpochyby to platí i u internetové komunikace. Nyní si tedy zmíníme několik výhod tohoto druhu komunikace a rovněž také nevýhod.

Mezi největší výhody internetové komunikace patří bezpochyby rychlost. Díky elektronické komunikace nemusíme čekat na odezvy dny či týdny, nyní se můžeme dočkat odpovědi i během několika vteřin, pokud je tedy adresát připojen. Mezi další výhody patří bezpochyby komunikace na velkou vzdálenost, kdy se lidé mohou spojit s kýmkoli na celé planetě, například může jít o rodiny, kdy její členové žijí na jiném kontinentu apod. Není tedy problém se s kýmkoli spojit, nejen pomocí chatu či jiných konverzačních metod v písemné podobě, ale i třeba formou videopřenosu, což sice nenahradí živý kontakt, ale i tento vizuální může být pro některé velice důležitý. Pro milovníky sportu jsou k dispozici živé přenosy sportovních utkání, živě mohou lidé také sledovat různé konference, výzkumy či jednání. Jedná se tedy o velmi brzký zisk informací.

Když se ale podíváme na internetovou komunikaci z druhého pohledu, tak v první řadě musíme zmínit fakt, že zde nelze cítit jakýkoliv osobní kontakt s osobou, se kterou chceme komunikovat, jedná se tedy o chladnost, o určitý odstup a v některých případech i o anonymitu. V některých případech nedokážeme ze právy odhadnout, zda to člověk na druhé straně myslel dobře či zle, zda to bylo arogantní či upřímné, zda nejde jen o lež. V některých případech si můžeme myslet, že komunikujeme s někým určitým a přitom to může být někdo jiný, kdo za něj vystupuje. Někteří jedinci jsou schopni vám nabourat váš účet a jednat za vás. Pro některé jsou elektronické komunikace důležité pro určitý běh jejich života (práce, škola, zájmy) a pro některé je prostředí internetu jen možnost trávení volného času, možnost se zabavit. Nelze opomenout, že u některých jedinců jde o lenost, nechce se jim ven, nechce se jim za přáteli, nechtějí jít na akci, nechtějí trávit čas mimo domov. V neposlední řadě může vzniknout u jedinců i závislost na internetu, což může způsobit veliké psychické a další problémy, se kterými se těžko člověk srovnává a snaží se najít nápravu.

3.5 Jazyk internetové komunikace

Jazyk internetové komunikace je specifický, různý. V textech se může nacházet plno překlepů, pravopisných chyb, stylistických chyb. Jedná se i to, kdo a s kým komunikuje, zda osoba je muž či žena, kamarád či známý nebo cizí osoba. Tyto aspekty ovlivňují vyjadřování a také použití moderních slov. Některým lidem nevadí překlepy, důležité je rychle odepsat. Někteří si ale dají záležet a každou z vět si důkladně přečtou a vše potřebné opraví, záleží jim na tom, co si o něm ostatní myslí - z hlediska internetové komunikace.

Jazyk e-komunikace obsahuje mnoho specifických, ať už natahování slov (samohlásek) - př. Ahoooj, zkracování slov - př. mmnt (moment), použití emotikonů a akronymů, použití novotvarů apod. Poměrná část uživatelů, především mladší generace, míchá jazyky, tedy především češtinu s angličtinou. Kvůli hlavnímu účelu e-komunikace, tedy zrychlení komunikace a šetření času, dochází i k jiným problémům ve stavbě textu, nerespektování mluvnických kategorií, stylistika (Kopecký, 2007). Mnoho uživatelů vynechává v elektronické komunikaci diakritiku, používá mnoho zkratk, slangová slova typická pro jejich komunikaci. *„Tento unikátní žargon dává členům skupiny pocit sounáležitosti s ostatními členy a zároveň tak odlišuje skupinu od skupin jiných. Učení se tomuto specifickému jazyku je v podstatě jakousi socializací. Kdo je znalý jazyka, je i součástí skupiny.“* (Škyřík, 2008)

V elektronické komunikaci nalezneme i použití slangových výrazů, mezi nejčastější patří například slova: brouzdat, wifina, mailovat, gúglit apod. Každý chce být originální a kreativní, snaží se pobavit a zaujmout. Jedná se o určité uvolnění během komunikace. Ne vždy se jedná ale o vhodné chování a způsob vyjadřování. Někteří lidé tím více škodí. Kopecký (2007) ve spojení se slangovými výrazy používá pojem lama či lamer, kdy se jedná o člověka neschopného, co se chvástá, obtěžujícího ostatní.

Komunikace může o člověku hodně vypovědět, ať už se jedná o mluvenou či psanou formu, a proto bychom jí vždy měli věnovat dostatečnou pozornost. Měli bychom během komunikace přemýšlet nad tím, co je a není vhodné. „Není pochyb o tom, že svoboda projevu zůstává základní hodnotou i v informační společnosti. Na druhé straně nelze rozumně očekávat, že formy realizace tohoto práva zůstanou nezměněny při proměně komunikace, jakou přinesl vývoj moderních elektronických médií a vývoj struktur společnosti jako takové“ (Musil, 2007).

3.5.1 Specifika v rovinách

Jazyková specifika v e-komunikaci můžeme rozdělit do několika rovin, můžeme tedy hovořit o rovině lexikální, morfologické a syntaktické. Nyní si tyto roviny přiblížíme.

Lexikální rovina

Slovní zásoba pubescentů během komunikace na internetu nabývá nemalých rozměrů. Ve velké míře pubescenti využívají nespisovné výrazy, specifická slova, která si sami vymysleli, dále využívají plno anglických slov a zkratk. Vy vyjadřování nenajdeme až takovou pestrost, protože komunikace na internetu má být rychlá a jasná, takže bohatá slovní zásoba není žádaná pro tohle věkové období. Slovní zásoba je především stručná, jasná, aby byla co nejrychlejší. Co se týče tvoření slov, tak je věková skupina schopna vymyslet velké množství nových slov, které používá pouze mezi sebou. Jedná se hlavně i možnost, jak komunikovat se svými kamarády aniž by rodiče jejich komunikaci rozuměli. Mezi slova používaná mezi pubescenty patří i výrazy, které jsou typické pro danou oblast, tedy nářečí, například přídavná jména pro třetí osobu čísla jednotného mužského rodu: "hlópé, okopané, oblíbené, nudné, přitažlivé... Mezi nespisovné výrazy hojně používané u pubescentů patří durch, ju, ňáké, starej, takovej, šťastnej...

Morfologická rovina

V oblasti morfologické se objevuje hned několik nedostatků. Pravopis pubescentům při e-komunikaci až tolik neříká, nevěnují jemu pozornost, nevadí jim psát s chybami. Mezi nejčastější chybné jevy bezpochyby patří tvrdé a měkké y/i u sloves v přičestí minulém. Dále bychom našli nedostatky ve slovech, kde se vyskytuje problematika s/z, mě/mně. Dále se také v komunikaci setkáme s nepoužíváním velkých písmen (jména, města, svátky apod.). S pravopisem si většina pubescentů hlavu nedělá, píše rychle a nad tím, co píšou, vůbec nepřemýšlejí. Většina pubescentů využívá v komunikaci hovorové a nespisovné výrazy, s těmi se setkáváme skoro denně, mezi tyto výrazy patří například: dou, dvoum, s ňou, půjdem, vezmem, sme, bysme aj.

Syntaktická rovina

Syntaktická oblast, tedy oblast zaměřená na vztahy mezi slovy ve větách, stavbu větných konstrukcí a slovosled. Věty bývají u internetové komunikace mezi pubescenty krátké, stručné, věty jednoduché. Jestliže se jedná o souvětí, tak jde v hojně míře a sdělení pubescenta, který nerozděluje věty, nemá ponětí o tom, kde udělat čárku, jak by věty na sebe měly navazovat. Důležitá je rychlost, proto jde o věty jednoduché, holé. Závislost větných členů na sobě je věcí, nad kterou pubescenti nepřemýšlejí. Můžeme tedy vidět zprávy, ve kterých nenalezneme interpunkci, kde nenalezneme správný slovosled, kde najdeme pouze jedno slovo (mnohdy nespisovné), například: pojd', semka, dem, ve 4 su tam, si tu? apod. Syntaktické hledisko mezi pubescenty není zásadní.

3.5.2 Zásady internetové komunikace

Při internetové komunikaci bychom se měli vyvarovat větším chybám, měli bychom dodržovat určité zásady a etiketu slušného chování. Měli bychom být ohleduplní k ostatním lidem, protože každý člověk, který se na internetu objeví, je jiný, měli bychom brát zřetel na to, že lidé mají různé názory, vyznání, jsou jinak staří a jsou jiného pohlaví (Hlavenka, 2002).

Některá pravidla internetové komunikace vystihl velmi dobře Hlavenka ve své knize. *„V internetové komunikaci se občas snadno zapomene, že nehovoříte s počítačem, ale se skutečnými lidmi – osobami, které mají city a vášně stejné jako vy, a jejichž práva je nutné respektovat stejně jako v normálním životě. Situace je ještě ztížená tím, že v elektronickém styku nemáte možnost vidět svého oponenta tváří v tvář a nemůžete sledovat jeho výraz a emoce. Proto musíte být dvojnásobně opatrný a ohleduplný. Musíte dbát na to, aby vaše verbální vyjadřování nemohlo být špatně vyloženo.“* *„K náhradě intonace hlasu a mimiky používáme v internetové komunikaci emotikony. Ale musíte s nimi nakládat opatrně. I nejběžnější emotikon značící úsměv může být snadno vyložen jako výsměch.“* *„Neexistuje žádný důvod, proč byste se měli na internetu chovat méně slušně než v reálném životě.“*

3.5.3 emotikony

„Emotikony neboli „smajlíci“ se používají pro vyjádření výrazu tváře, pocitu či gest v elektronické komunikaci, kde chybí vizuální kontakt“ (Rybka, Malý, 2002)

Emotikony jsou skupiny písmen a znaků, které vyjadřují náladu toho, který je používá. Některé emotikony nejsou známé či nejsou používané, některé zase uživatelé používají nadměrně. Jedná se kombinace závorek, čárek, pomlček, středníků, dvojteček, písmenek. Někteří jedinci použití emotikonů přehánějí, tedy je používají ve velké míře. Hlavenka (2002) tvrdí: *"Email prošpikovaný smajlíky znamená email od labilní osoby, řečeno slušně."*

Smajlíci jsou náhradou za nonverbální složku při komunikaci. Někdy může nastat problém s významem a pochopením emotikonu. Každý uživatel používá jen některé znaky, někteří znají jen emotikony základní, někdo emotikonům nerozumí vůbec a jiní zase mohou najít velkou oblibu v těchto znacích - tím nastává problém v komunikaci. Ne vždy se ale použití emotikonů hodí.

3.5.4 akronymy

Akronymy rozumíme zkratky. Zkratky v normálním životě obvykle označují názvy firem či institucí, například se zkratkami prezentují politické strany (ČSSD, ANO, ODS apod.), v emailovém životě se pak mohou zkracovat hovorové fráze - například FYI znamená pro tvou/vaši informaci (Hlavenka, 2002).

Na světě existuje neskutečně velké množství akronymů, ale nikdy nikdo z uživatelů nezná všechny. Každý uživatel si oblíbí některé akronymy, které rád používá při konverzacích na internetu. Velké množství akronymy je převzato z anglického jazyka, někteří jedinci při použití těchto akronymů mají problém sdělit anglickou zkratku, ale český význam znají. Češi si dokázali vymyslet i několik akronymů z mateřského jazyka. Pubescenti si dokážou vymyslet i zkratky, které využívají při komunikaci mezi sebou, rodiče jim nerozumění, což je účel nově vymyšlených zkratek mezi určitými skupinkami lidí.

Podle Hlavenky (2002) existují určité zásady pro psaní zkratek. Díky akronymům se zjednoduší psaní autorovi textu, zatímco adresátovi může zkomplikovat čtení. Akronymy je vhodné používat jen mezi uživateli, kteří se dobře znají, není vhodné jejich použití v úředních dopisech či při komunikaci s cizími lidmi. Rovněž není vhodné používat akronymy tehdy, když víme, že adresát zkratkám nerozumí, neví co znamenají. To následně může vyvolat dohady, nedorozumění.

4. Sociální sítě

V následující kapitole si objasníme pojem sociální síť, ty nejznámější sociální sítě si přiblížíme, řekneme si o hojnosti jejich využívání – především pro skupinu pubescentů, na kterou je zaměřeno téma této diplomové práce.

Sociální sítě jsou v dnešní době nezbytnou složkou k fungování každého jedince. Tyto sítě se staly fenoménem dnešní doby, bez kterého si už skoro nikdo nedokáže život představit. Jsou součástí internetu, jednou z nejpoužívanějších částí. Jedná se o komunikační služby na internetu, kde si jedinci vytvoří profil, zaregistrují se a následně mohou komunikovat s kýmkoli kdekoli na světě. Síť slouží ke zprostředkování informací, posílání zpráv či obrázků, videí apod. Mezi uživateli může probíhat komunikace soukromá i veřejná.

Dnešní dobu ovládl jednoznačně Facebook. Jedná se o nejznámější a nejnavštěvovanější síť na světě. Mezi konkurenty této sítě patří Twitter, MySpace, LinkedIn, Skype či YouTube. *„Z českých sociálních sítí je stále nejpoužívanější server Lide.cz (www.lide.cz a 900 tisíc návštěvníků) a Spoluzaci.cz (www.spoluzaci.cz a 700 tisíc). Ale z čísla, které již víme o Facebooku, je zřejmé, že Češi masově přešli právě na Facebook a české sociální sítě postupně slábnou. A jakkoliv menší děti například stále najdete na webových stránkách Alik.cz (www.alik.cz), stále více se jich stěhuje také na Facebook“* (Eckertová, Dočekal, 2013).

Na webu www.facebook-profilu.cz/socialni-site můžeme najít rozdělení a popis sociálních sítí, které jsou rozděleny do jednotlivých kategorií. V kategorii Sociální život a sdílení můžeme vidět známé sítě jako Facebook, Google+, Twitter a MySpace. Do kategorie Kariéra a firmy je zařazen LinkedIn a Behance. Do kategorie Fotografie patří Pinterest, Instagram, Flickr, 500px. Kategorie Video obsahuje YouTube, Vimeo, Qwiki či Stream.cz. Do Hudby se řadí Last.fm, Spoti.fy, Bandzone, Soundcloud, MySpace a Xplaylist. A do kategorie Filmy patří IMDB a CSFD.

Díky sociálním sítím realizujeme činnosti sloužící ke vzdělávání, zábavě, ale také i k socializaci - kdy můžeme navázat vztahy s lidmi, se kterými se nestýkáme, žijí jinde, či lidmi novými, neznámými. Tato komunikace ale nenahradí přímou socializaci, která je důležitá pro každého z nás. Neměli bychom vztahy navazovat pouze ve virtuálním prostředí, měli bychom se zamyslet nad četností využívání těchto sítí a trošku přehodnotit priority.

V podkapitolách této práce se zaměříme na obecnou charakteristiku sociálních sítí a jejich druhy, dále na charakteristiku jednotlivých sociálních sítí. Budeme se zabírat jen těmi nejznámějšími a nejnavštěvovanějšími. Sociálních sítí je velké množství, ale jen některé mají v životech pubescentů vlastní místo. Mezi nejznámější sociální sítě dnešní doby patří Facebook, Twitter, MySpace či Badoo, z českých sítí to je Lide.cz a Spoluzaci.cz. Česká sociální síť Libimseti.cz je už téměř zapomenuta a v očích dnešní mládeže je nemoderní. Nejdůležitější sociální sítí pubescentů, na které je tato práce zaměřena, je bezpochyby Facebook.

4.1 Obecná charakteristika

Sociální sítě definují různí autoři v několika podobách. „*Sociální síť lze definovat jako skupinu sociálních vztahů mezi aktéry, které je vzájemně propojují*“ (Burian, 2012). „*Jedná se o propojenou skupinu lidí, kteří se navzájem ovlivňují, přičemž mohou (ale nemusí) být příbuzní. Sociální síť se tvoří na základě společných zájmů, rodinných vazeb nebo z jiných více pragmatických důvodů, jako je např. ekonomický, politický či kulturní zájem*“ (Pavlíček, 2010). Kopecký (projekt E-bezpečí) označuje sociální sítě jako „*internetové projekty, které jsou zaměřeny na sdílení informací o jednotlivých uživateli (včetně sdílení fotografií a dalších osobních údajů), prezentaci těchto uživatelů pomocí propracovaných profilů, umožňují také navazovat sociální vztahy s okolními uživateli (pomocí řady zajímavých nástrojů, diskusních skupin, online her, komunikačních fór a chatu), jsou prostorem pro interaktivní zábavu, zkrátka a dobře sociální sítě jsou virtuální reprezentací lidské společnosti*“. Jádrem věci je ale vždy stejné, a to: skupina či prostor, kde lze navazovat kontakty, možnost utváření a udržování vztahů, ukončení vztahů.

4.2 Druhy sociálních sítí

Sociální sítě jsou různě zaměřeny, některé preferují především jedince, jeho profil, komunikaci jako takovou mezi uživateli, jiné sítě zase upřednostňují obrázky či fotografie, jiné jsou známé z hlediska videí a různých spotů. Každé zaměření je specifické a je na každém jedinci, které sítě si víc oblíbí, které se stanou jeho největším společníkem.

Profilově založené sociální sítě, kdy si jedinec založí profil, zaregistruje se pomocí jména, emailu apod. Můžeme zmínit například Facebook, Badoo.

Obsahově založené sítě jsou například Pinterest, YouTube, kdy hudba či fotografie hrají primární roli, sekundární poté hraje profil jedince.

Blogovací sociální sítě - micro - umožňují publikovat zprávy, jedná se o vytváření vlastních blogů pro svůj účel, například Twitter.

Virtuální sítě umožňují online pohyb ve virtuálním prostředí, například Second Life.

4.3 České sociální sítě

České sociální sítě nejsou v dnešní době tak využívány. I když je nejdůležitější sociální sítí pro mládež Facebook, i tak ještě někteří využívají české sítě. Mezi nejnavštěvovanější české sítě patří Lidé.cz a Spolužáci.cz, tyto sítě využívá především starší lidé, lidé jiné generace než té pubertální. Sít' Libimseti.cz je téměř zapomenuta, ale najdou se i tací, kdo ji navštíví. Každá z těchto sociálních sítí má stále přes jeden a půl milionu aktivních uživatelů. Důvodem, proč obliba českých sítí klesá, je, že celosvětové sociální sítě, například Facebook, Twitter či Instagram, nabývají na čím dál větší popularitě.

4.3.1 Lidé.cz

Portál lide.cz je největší a nejznámější ryze českou sociální sítí, je jedním z produktů Seznam. Úzce se váže na další produkty firmy Seznam, jako na e-mailovou schránku apod. Tato sít' slouží k posílání vzkazů, k diskuzím, obsahuje nástěnku, kam si lidé posílají obrázky. Součástí portálu jsou deníčky, diskusní fórum, chat, online hry a další. Chat obsahuje několik různých místností, do kterých člověk může vstoupit. Jedná se o místnosti rozdělené podle oblasti, kde žijeme, nebo podle různých koníčků či zálib. Nejnavštěvovanější sekcí této sítě je Profil, který slouží k poznání vaší osoby.

"Na Lidé.cz tráví každý měsíc čas přes čtvrt milionu lidí. Lidé.cz je prostor pro seznamování a poznávání nových lidí. Využívají ho především mladí, kteří se chtějí pobavit a rádi zkoušejí nové věci. Téměř 40 % stránek si zobrazí lidé ve věku 15–24 let. Průměrný čas

strávený za měsíc na Lidé.cz je 4 hodiny 21 minut a mnoho uživatelů se pravidelně vrací. Díky tomu jim snáz utkvíte v paměti." (Web.seznam.cz [online])

4.3.2 Spolužáci.cz

„Služba Spolužáci.cz je uzavřený prostor určený komunikaci a sdílení obsahu mezi uživateli, jenž spojují léta věnované vzdělání, ale i společně prožité chvíle a aktivity.“ (Napoveda.seznam.cz [online])

Portál slouží k virtuálnímu setkávání lidí, kteří spolu studovali nebo momentálně studují, ať už na základní, střední či vysoké škole. Uživatelé této prostor využívají ke komunikaci mezi sebou (třídní srazy po X-letech). Třídou si musí uživatelé založit, vstoupí do ní pomocí kontrolní otázky, správce žádost o vstup poté schválí či odmítne. Ve třídě jsou spolužáci informováni i o narozeninách spolužáků, o plánovaných akcích apod. Tento portál je využíván především staršími ročníky, protože dnešní mládež mezi sebou komunikuje především na Facebooku, kde si vytvoří vlastní skupinu a jelikož jsou každý den online, nic jim neunikne.

4.3.3 Líbímseti.cz

Server libimseti.cz vznikl v roce 2002. Funkcí tohoto portálu je hlavně seznámení se s ostatními uživateli. V první řadě se jednalo o seznámení uživatelů a hodnocení jejich fotografií. Na portálu nalezneme také chat, diskusní fórum, horoskopy, internetové rádio, online hry a další. Každý jedinec má profil, kde může a nemusí zveřejnit další informace ohledně jeho osoby, například ideál, který uživatel hledá, jakého partnera by si představoval.

4.4 Zahraniční sociální sítě

Zahraniční sociální sítě jsou, nejen ve světě, ale i u nás, mnohem více oblíbenější, než sítě české. Velký rozmach těchto sítí zapříčinila popularita a oblíbenost především sociální sítě Facebook. Je pravdou, že nyní začínají čeští uživatelé více využívat jiné sítě, ale s ohledem na jedince v období pubescence (na ně je zaměřena výzkumná část) můžeme říct, že Facebook je neustále nejnavštěvovanější a nejatraktivnější sociální sítí.

4.4.1 Facebook

Facebook je nejrozšířenější sociální sítí na celém světě, kterou používají stovky milionů uživatelů. V České republice je Facebook nejrozšířenější a nejoblíbenější. Facebook pro mnoho lidí a hlavně pro mládež představuje každodenní činnost, bez které se nelze v dnešní době obejít, bez Facebooku nedokážou žít (se zaměřením na pubescenty).

Sociální síť Facebook vznikla v únoru roku 2004. Díky letákům (Facebooks), které dostávali studenti na amerických univerzitách vznikl samotný název celé sítě. *„Facebook se zrodil jako bez nadsázky rebelský projekt. Mark Zuckerberg v něm spojil zkušenosti z předchozích projektů, skandálního a nárazově populárního Facemash, ve kterém nechal studenty Harvardu hlasovat o atraktivitě spolužaček a spolužáků, a soukromého on-line programu, díky kterému získal od spolužáků názory na slavné obrazy, a usnadnil si tak psaní eseje o umění. Vytvořil stránku, která perfektně kopírovala bezstarostný studentský život na prestižní univerzitě... Nejprve se v roce 2005 rozšířil do ostatních vysokých škol po Spojených státech, později i na střední školy. Ve stejném roce se sociální síť otevřela zaměstnancům vybraných firem (včetně velikánů jako Microsoft a Apple) a tisícovkám vysokých škol nejen v USA. V září pak Facebook umožnil registraci komukoli na světě a odstartoval tak raketový růst k miliardovému úspěchu.* (Kasík, 2014).

„Facebook slouží k propojení přátel a známých a k vzájemnému sdílení (zveřejňování) informací, fotografií, videa, zajímavých odkazů (tedy obsahu). Může být komunikačním prostředkem, správcem alb s písněmi, hlídačem narozenin vašich známých a rodiny atd.“ (Kulhánková, Čamek, 2010).

V současné době je Facebook dostupný celému světu v několika desítkách světových jazyků, včetně českého. Na sociální síť se hlásí obrovské množství lidí, převážně mladých lidí, ale lidé starší generace rovněž nejsou výjimkou. Starší generace využívají síť ke komunikaci s rodinou či dávnými přáteli, mladší generace využívají sociální síť i ke sdílení obrázků či videí, sdílení fotografií, komentování a "lajkování" stránek či příspěvků. Studentům Facebook slouží i ke sdílení potřebných informací a podkladů ke studiu. Na Facebook se mohou registrovat uživatelé starší 13 let. K registraci potřebujeme pouze emailovou adresu a heslo, dále vyplníme stránku s osobními údaji - není nutné ale vyplnit vše, záleží to čistě na nás, osobní údaje nejsou povinné. Na této sociální síti můžeme využít i

služby chatu pro soukromou konverzaci. Svůj profil si můžeme chránit omezením přístupu všem lidem na vlastní příspěvky, ty mohou vidět třeba jen přátelé nebo jen někteří jedinci. Významnou funkci mají na Facebooku skupiny, kde se sdružují lidé podobných zájmů, sportovní týmy, maminky, třídy středních či vysokých škol, politické strany, různá sdružení apod. Díky událostem nezapomeneme na důležité akce v našem okolí či narozeniny našich přátel a známých.

Jelikož je Facebook fenoménem dnešní doby a online je většina lidí každý den, ne-li celý den, nastává problém s přímou komunikací mezi lidmi, setkání, procházky po venku, návštěva kulturních či sportovních akcí. Někteří jedinci nespustí ze sítě oči, je pro ně součástí každodenního života, bez které se neobejdou. Pobyt na sociálních sítích ovlivňuje každého jedince, jeho osobnost, schopnost komunikace a přímého vyjadřování. Každý by si měl ujasnit své priority a pobyt na Facebooku omezit tak, aby to nebyl jen jediný způsob života a trávení volného času.

4.4.2 Twitter

Twitter je druhou nejznámější sociální sítí ve světě, provozovatelem sítě je soukromá společnost z Kalifornie. Sociální síť vznikla roku 2006 díky Jackovi Dorsey. *„Název „Twitter“ vzešel z definice „krátké vzplanutí bezvýznamných informací“ a „cvrlikání ptáků“ a jasně tak vymezoval účel produktu“* (Pavliček, 2010).

Podstatou této sítě je omezené množství znaků, které lze druhému uživateli poslat, jedná se o 140 znaků, těmto znakům se říká tweety. Díky omezené délce tweetů si uživatelé sdělí jen podstatné informace. Zprávy může uživatel posílat dvěma způsoby - přes internetový prohlížeč či z mobilního telefonu. Do zprávy je možné vložit i jeden obrázek či video. Každou zprávu mohou vidět všichni vaši přátelé, jsou totiž o nové zprávě ihned informováni. Na Twitteru si můžete vybrat z několika jazyků, a to z anglického, německého, španělského, francouzského, italského, japonského a od roku 2012 i českého.

4.4.3 MySpace

Internetová sociální síť MySpace pro české uživatele znamená "můj prostor". Sociální síť je zaměřena především na hudbu, filmy či hry. Díky hudebním nahrávkám si síť oblíbili

uživatelé z prostředí muzikantů. V porovnání s Facebookem se liší v tom, že uživatelé MySpace mají možnost upravovat svůj profil pomocí různých motivů a ten se tak stává osobitějším. Po příchodu Facebooku začal MySpace ztrácet na oblibě (Pavlíček, 2010). Díky většímu prostoru za pomoci motivů a editorů k vlastní prezentaci je stránka mnohem osobnější. V České republice se síť nerozšiřuje, a to z důvodu absence českého jazyka.

4.4.4 LinkedIn

„LinkedIn je největší internetová sociální síť zaměřená na korporátní klientelu sdružující profesionály v nejrůznějších oborech z celého světa. Své kontakty mezi sebou v lednu 2011 sdílelo 90 milionů profesionálních uživatelů ve více než 200 zemích. Slovem profesionální není myšlen způsob vytvoření této sociální sítě, ale skupina jejich uživatelů – odborníků. (Pavlíček, 2010).

Uživatelský profil na sociální síti poznáte díky struktuře podobné životopisu - uživatel uvede informace o dosaženém vzdělání, absolvování kurzů, pracovní zkušenosti apod. Sociální síť nabízí propojení s pracovním trhem přes internet - nabízí možnosti nabídky i poptávky zaměstnání. I firmy si jsou schopny vytvořit vlastní profil. LinkedIn nabízí také rozšířené uživatelské účty (např. Business, Business Plus, Executive a Job seeker account). Nevýhodou sítě je nutná znalost angličtiny, v českém provedení síť neexistuje. (Pavlíček, 2010)

4.4.5 Google+

Google+ je sociální síť provozovaná společností Google od roku 2011. Jde téměř o kopii Facebooku, je to způsob komunikace pro uživatele, kteří chtějí Facebook právě od Googlu. Google+ má skoro shodné funkce a možnosti jako sociální síť Facebook. Profil si může vytvořit každý uživatel starší 13 let. Zde uživatelé nežádají o přátelství jako u Facebooku, zde se uživatel přidá do kruhu. Pomocí chatu (nazvaném GoogleTalk) je možné si online psát s lidmi, které máme na Gmailu. Využití této sítě je mnohem menší než u sítě Facebook. Google+ se snažil vyrovnat Facebooku a plně mu konkurovat, ale oblíbenost Facebooku neumožňuje Googlu+ zcela konkurovat, popřípadě mu přetáhnout uživatele. Nicméně i přesto je využití této sociální sítě vysoké.

4.5 Rizika sociálních sítí

V následující podkapitole se seznámíme s riziky, se kterými se můžeme setkat na sociálních sítích a internetu. Během pobytu na internetu nás může ohrozit několik věcí, nejdříve si nemusíme připouštět, později nám mohou i nenávratně ublížit. Většina z problémů nás může ovlivnit v našem způsobu života, může nám zničit i psychické zdraví. Zmíníme si ty nejčastější problémy a také možnosti, jak se jim vyvarovat, zmíníme některé prevence těchto rizik a projekty, které se jimi zabývají.

Každý jedinec má pocit, že se mu nemůže na internetu nic stát, že pozná případné problémy, že jemu nic nehrozí, mnozí velmi důvěřují a nedostatečně si chrání své soukromí. Následně ale narazí, setká se s nějakým rizikem a poté neví, jak se má se situací vypořádat, kde hledat pomoc, jak se s tím vším vyrovnat, jak s tím bojovat apod.

4.5.1 Rizika v podobě komunikačních praktik

S problémy na sociálních sítích souvisí i problém, který může nastat u jedince, v dnešní době poměrně často, a to je závislost na sociálních sítích, popřípadě na internetu. Někteří jedinci bez internetu, potažmo bez sociálních sítí, nedokážou ani jeden den vydržet. Neustále kontrolují příspěvky na Facebooku, komentují či jen čtou komentáře k fotkám či příspěvkům svých kamarádů, surfují po internetu, kontrolují nepřetržitě zprávy. Představa, že by bez internetu měli být den, natož týden i déle, je pro ně takřka nemožná. Pobyt na sociálních sítích, nadměrné důvěřování, nadměrné množství sdílených informací s okolím, může vyvolat další problémy, jako nejčastější zmíníme například kyberšikanu, kybergrooming, sexting, flaming a kyberstalking.

Kyberšikana

Kyberšikana je velmi podobná šikaně klasické. Cílem kyberšikany je ublížit, ublížit jedinci slabšímu, odtrhnutému z kolektivu, jedinci z chudé rodiny či naopak "mazánka". Ublížení může mít formu fyzickou i psychickou. Když si popíšeme útočníka, tak většinou jde o anonymního jedince či jedince, který vystupuje pod falešnou identitou (jménem či přezdívkou). Tito jedinci tráví na internetu a sociálních sítích větší množství času. Ublížování a samotné útoky mohou agresori provést prostřednictvím fotek, slov, obrázků, videí, emailu,

falešných profilů apod. Agresoři útočí převážně tedy na chatu, Skypu, ICQ, prostřednictvím příspěvků na Facebooku, formou SMS zpráv apod. Útoky mohou trvat chvíli, ale i třeba roky, mohou se stupňovat. Ve velkém množství případů se agresorem může stát osoba, která byla sama šikanovaná. (Kopecký a kol., 2013)

Kybergrooming

Kybergrooming rozumíme problém, který souvisí s lovením a manipulováním jedince na internetu. Jádrem problému je hledání mladistvé oběti za sexuálním účelem pomocí anonymity. Jedná se snahu získat blízké přátelství spojené s velikou důvěrou, kdy agresor získává intimní informace od jedince, informace o problémech, které později zužitkuje ve vlastní prospěch. Jakmile vše potřebné obrdží, může s obětí bezhlavě manipulovat, vyhrožovat jí, vydírat ji. Po získání přátelství a stoprocentní důvěry nastane fáze, kde se agresor snaží oběť dostat do reálného prostředí za sexuálním účelem. (Hulanová, 2012)

Kyberstalking

Opakované a stupňované obtěžování, to je kyberstalking. Agresor používá různou formu i intenzitu. Agresor opakovaně a dlouhodobě kontaktuje svoji oběť pomocí SMS zpráv, dopisů, zásilek, telefonátů, emailu, chatu, ICQ, Skype, pomocí Facebooku a dalších sociálních sítí. Agresor nemusí kontaktovat oběť pouze urážejícími a zastrašujícími zprávami, zprávy mohou být i veselého a příjemného charakteru. Agresor může vydírat, vyhrožovat, předhazovat pocity viny a méněcennosti apod. Většinou je agresorem známý oběti, protože ví některé informace, které proti oběti otočí, tyto informace získá i pomocí sociálních sítí. Používá výhrůžky typu: vidím tě, sleduji tě, vím, kde jsi, nedělej to aj. (Kopecký a kol., 2013)

Flaming

Flamingem označujeme nepřátelské chování uživatelů na internetu. Chování je doprovázeno především urážkami, nadávkami či vyhrožováním. Flaming probíhá na fórech, chatech, na emailu, ale také především na sociálních sítích. (Kopecký a kol., 2013)

Sexting

Mezi výrazné problémy v komunikaci - především na sociálních sítích, na chatech či formou SMS a MMS zpráv, je sexting. Tento pojem označuje šíření dětské pornografie, kdy se velice často jedná o pomstu mezi bývalými partnery, kteří mají potřebu se mstít a tomu druhému ublížit. (Kopecký a kol., 2013)

Samozřejmě existuje mnoho dalších problémů, které nás mohou při komunikaci na internetu potkat. Mezi další problémy patří například obtěžování, pomlouvání, vydávání se za někoho jiného, krádež osobních údajů či hesel, nevyžádané informace a další. Zmínili jsme ty důležité, stěžují naši komunikaci na internetu a které se víc rozmáhají. Snahou, jak zamezit nebo alespoň omezit tyto problémy, může být prevence a preventivní programy.

4.5.2 Prevence rizik na sociálních sítích

V dnešní době sice existuje celá řada programů, které varují před problémy na internetu, ale nikdy nedocílíme toho, aby byli absolutně účinné. Můžeme zmírnit rizika, ale nikdy je úplně nevymažeme, nikdy je zcela nedokážeme odstranit. K tomu, aby se všechna rizika omezila, je zapotřebí spolupráce rodičů, pedagogů, policistů a hlavně samotných dětí.

Na každé škole by měli pedagogové usilovat o to, aby se výskyt rizik na sociálních sítích minimalizoval. Ve školách by měla být možnost školení pro pedagogy, pro jejich další vzdělávání. Dále by se ve školách měly pořádat přednášky, prezentace, semináře, které by umožnily získat žákům i pedagogům větší pohled na problematiku, aby všem umožnily o rizicích komunikovat, aby se všichni dozvěděli další informace k problému apod.

Pedagog by měl rizika minimalizovat především dobrou atmosférou ve třídě, zlepšováním soudržnosti třídy, vytvářením dobrých vztahů mezi žáky a učiteli, posílením ohleduplnosti, úcty k druhým, důvěry.

V rámci těchto problémů a rizik existují i preventivní programy, které studují problematiku, dělají výzkumy, snižují rizika, pomáhají k řešení, organizují i semináře a přednášky na dané téma - možnost seminářů na každé škole, přímo ve vlastním prostředí.

Jedním z projektů, který je zaměřen na prevenci nebezpečných internetových fenoménů (například riziková e-komunikace) je projekt E-Bezpečí. Tento projekt je

realizován Centrem prevence virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého a jeho vznik se datuje k roku 2008. Zaměření projektu je především na kyberšikanu, sexting, cybergrooming, cyberstalking, zneužití osobních údajů. Tento projekt se realizuje pro žáky, pedagogy, studenty, metodiky prevence, vychovatele, policii, rodiče apod. Pracovníci projektu realizují různé přednášky na specifická témata, která mají za úkol zmapovat nebezpečné jevy na internetu, jsou doprovázeny ukázkami, videi, modelovými situacemi a skutečnými příběhy. E-bezpečí realizuje výzkumy, které jsou zaměřeny na e-komunikace, provozuje online poradnu, vydává informační tisk pro žáky i učitele. Projekt podporuje město Olomouc, Olomoucký kraj, Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a další. (e-bezpeci.cz [online])

Dalším projektem je Saferinternet.cz, který je podporován Národním centrem bezpečného internetu. Sdružení bylo založeno roku 2006 a jeho hlavním úkolem je přispívat k bezpečnějšímu užívání internetu, osvojení si etických norem v e-komunikaci. Rovněž se i tento projekt zaměřuje na snižování možných rizik na sociálních sítích. Projekt realizuje semináře, přednášky a školení zaměřené na prevenci internetové kriminality (i pro pedagogy, žáky, rodiče). Lektorský tým celého centra je složený z psychologů, pedagogů, sociálních pracovníků a ICT specialistů. (saferinternet.cz [online])

Dále existuje mnoho stránek a dalších projektů, kde lze nalézt informace o bezpečném pobytu na internetu, o charakteristice určitých rizik, o minimalizaci rizik v komunikaci v kyberprostoru, o rozpoznání problému, o skutečných příbězích, o zkušenostech, o možnosti pomoci apod. Mezi tyto stránky například bezpecne-online.cz, pomoconline.cz, kpbi.cz (Kraje pro bezpečný internet) aj.

EMPIRICKÁ ČÁST

5. Charakteristika empirické části

Praktická část mé diplomové práce bude založena na analýze a zpracování výsledků výzkumu formou dotazníkové metody u žáků základní školy na téma pobyt na internetu, používání sociálních sítí, jaké používají komunikační metody, využití emotikonů a akronymů, jazyk komunikace apod., jedná se tedy o kvantitativní výzkum. Popíšeme si jednotlivé hypotézy, které následně dle rozboru výsledků šetření ověříme. Dotazník byl použit v tištěné podobě právě u žáků sedmých ročníků na jedné základní škole během výuky občanské nauky. Otázky dotazníku byly formulovány srozumitelně, jasně a jejich obsah koncipuje především s tématem a cíli této práce, tj. komunikace na sociálních sítích, na internetu.

Díky výzkumu nahlédneme na daná témata z užšího a především bližšího pohledu očima pubescentů, kteří si mohou díky výsledkům šetření uvědomit, jaký čas tráví na internetu, co vše oběťují sociálním sítím, kolik času jim zbývá na reálné setkání a komunikaci s přáteli, zda není jejich využití internetu již závislostí, zda by nebylo lepší přehodnotit svůj vztah k ostatním a ke komunikaci s nimi ku prospěchu osobního kontaktu.

5.1. výzkumné úkoly a cíle

Zásah moderních technologií do života jedince je obrovský. Tyto technologie se ale neustále mění, zdokonalují, vylepšují. Bezpodmínečně jsou důležité pro každého jedince, v našem případě pro pubescenty. Dnešní mládež s internetem roste a využití tohoto virtuálního světa je na denním pořádku. Většinu času stráveného na internetu věnují právě sociálním sítím, kde komunikují s přáteli, známými, vrstevníky, získávají informace o jiných lidech, poskytují si různé materiály, sdílejí obrázky, fotky či videa. Komunikací na sociálních sítích, v našem případě na Facebooku (jakožto nejužívanější sociální síť pubescentů), tráví jedinci většinu volného času. Naším úkolem bude tedy zjistit odpovědi, na několik otázek, které nám ve výsledku odhalí, jaká je nyní u mládeže situace, jaké mají názory, jak společně komunikují a zda jim osobní kontakt neschází.

Nyní si formulujeme několik otázek, na které bychom si chtěli díky výzkumu odpovědět.

- Jaké sociální sítě pubescenti znají a které využívají.
- Kolik času denně tráví na sociálních sítích.

- Zda využívají volný čas i jiným způsobem než jen pobytem na internetu.
- Jak komunikují na sociálních sítích.
- Zda používají doplňky ke komunikaci - emotikony, akronymy, fotky, videa apod.
- Zda znají význam některých zkratk a smajlíků.
- Které zkratky používají a zda znají i anglický název, popřípadě překlad.
- Jaký jazyk používají při komunikaci.
- Zda znají i možná rizika elektronické komunikace.
- Zda vědí, kam se popřípadě obrátit.

5.2 charakteristika použité metody

K výzkumnému šetření byl použit kvantitativní výzkum, výzkum dotazníkovou formou. Dotazník byl v tištěné podobě a dostalo jej k vyplnění 65 žáků sedmého ročníku jedné základní školy. K vyplnění dotazníku žáci potřebovali v průměru okolo třiceti minut, avšak časově omezení nebyli.

Dotazník byl použit z důvodu získání většího množství informací od většího množství respondentů v krátkém časovém intervale. Dotazníkové šetření je nejběžnější a také nejekonomičtější. Anonymita dotazníku umožňuje i pravdivost odpovědí. Každý dotazník má mít jasně stanovený cíl a měl by mít určitou strukturu. Správně koncipovaný dotazník by měl obsahovat úvodní část (obsahuje hlavičku, pokyny vyplňování dotazníku), druhou část (obsahuje otázky, které by na sebe měly logicky navazovat) a ukončení dotazníku, kde se děkuje respondentům za spolupráci, čas a ochotu při vyplňování (Gavora, 2008).

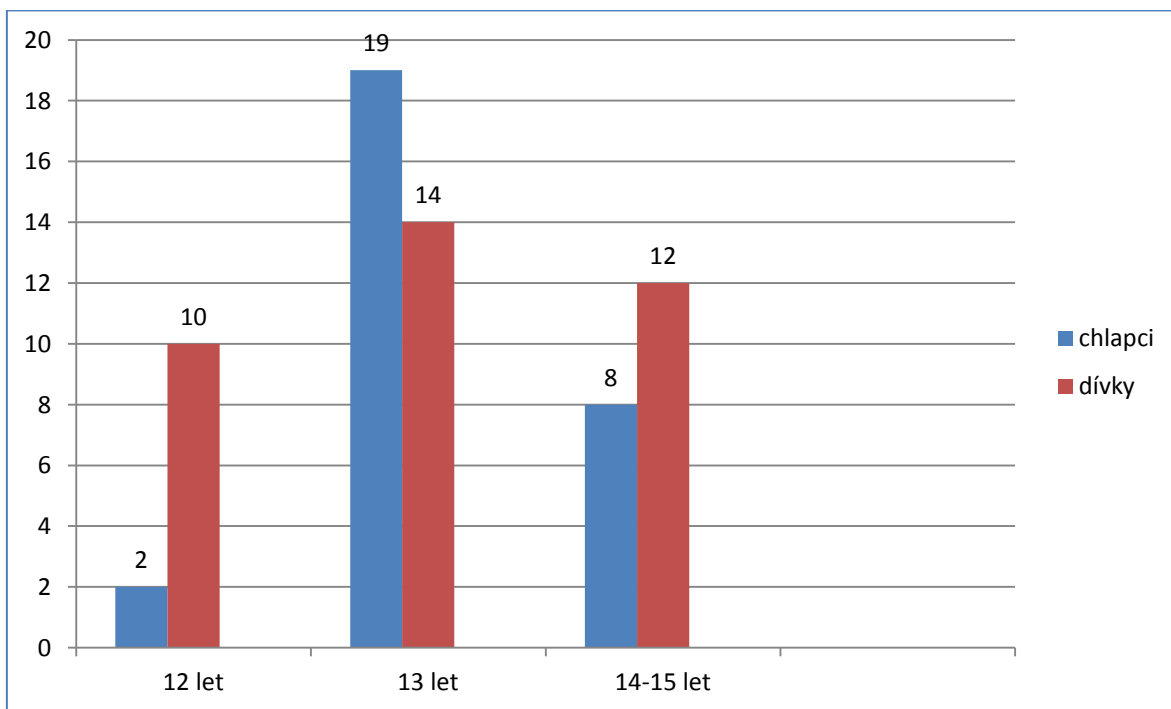
Dotazník, který je k této diplomové práci připojen jako příloha, se skládá z 25 otázek, kdy se jednalo o otevřené i zavřené otázky. První část otázek se týkala charakteristiky respondenta, tedy pohlaví, věk, záliby. Následují otázky, kde se tážeme na použití sociálních sítí, čas na nich strávený, nejčastější aktivity na nich. Následují otázky ohledně přátel, kdy se tážeme na počet přátel na Facebooku, kolik je skutečných přátel, s kolika opravdu respondent komunikuje. Poté navazují otázky obecnějšího charakteru ohledně komunikace na internetu, její specifika, jak se komunikuje na sociálních sítích, jaký je rozdíl mezi mluvenou a psanou komunikací u respondentů. Otázky ohledně použití a významů emotikonů, akronymů, samolepek apod. zaujímají další místo v dotazníku. Další dvě otázky jsou položeny formou

spojování, kdy jedinec prokazuje, zda zkratky zná, zná jejich význam. Následně se dotazník táže na online hry po sociálních sítích, komunikaci během těchto her. V závěrečné části dotazníku narazí respondenti na otázky ohledně vlastního profilu, jeho zabezpečení, zda jsou přístupní veřejnosti, zda znají rizika elektronické komunikace, zda se s některými problémy setkali, popřípadě s jakými, jak je řešili, zda vědí, kam se v případě potřeby obrátit.

Otázky jsou položeny jasně a srozumitelně. Uzavřené otázky nevyžadují dlouhé přemýšlení. Otevřené otázky slouží k vyjádření vlastních názorů a zkušeností, které každý jedinec dokáže formulovat odlišně, někdo dokáže popsat situace, se kterými se setkal, jak je řešit apod. Můžeme tedy říci, že tento dotazník může poukázat na dnešní situaci mládeže ve vztahu k sociálním sítím, objasnit některá úskalí, umožnit nahlédnout do života mladých.

5.3 charakteristika výzkumného souboru

Výzkumného šetření se zúčastnilo 65 respondentů, jednalo se o žáky tří tříd (sedmý ročník) v jedné základní škole v Prostějově. Všichni žáci jsou ve věkovém rozmezí 12-15 let. Výzkumu se zúčastnila děvčata i chlapci - následující graf nám znázorní počty respondentů podle pohlaví a věku.

Graf č. 1 - Počet respondentů podle pohlaví a věku

5.4 analýza získaných dat

Dotazníkové šetření proběhlo ve dvou dnech u třech tříd sedmých ročníků, a tedy u 65 respondentů. V následující části si rozebereme všechny otázky, respektive odpovědi, a tím si i ukážeme, v jaké době roste mládež, jakým životním stylem žije, jak tráví svůj volný čas.

OTÁZKA č. 1, 2, 3

První tři otázky jsou zaměřeny pouze na osobní informace respondentů, tedy na pohlaví, věk a záliby. Jak už jsme i pomocí grafu zmínili v charakteristice výzkumného souboru, můžeme říci, že z celkového počtu 65 respondentů se ke chlapecké části přihlásilo 29 tázaných, děvčat tedy odpovídalo 36. Když se podíváme na věk respondentů, tak převážnou část zaujímají jedinci ve věku 13 let, menší část respondentů zahrnují chlapci a děvčata ve věku 14-15 let (jedná se o žáky s odkladem do školy, v šesti případech jde o opakování ročníku, popřípadě kombinace obou) a nejmenší část respondentů zahrnují jedinci, kteří ještě neoslavili třinácté narozeniny. Pro přehlednost si tyto údaje znázorníme následujícím grafem.

Graf č. 2 - Počet respondentů v daném věku

Záliby "sedmáků" jsou velice podobné. Každý z nich uvedl internet, někteří navíc zmínili i sociální sítě, popřípadě uvedli i nějaký jiný druh koníčku, jako například tanec, keramika, zpěv, fotbal a hokej. Nicméně je podstatné sdělit, že internet, jakožto záliba každého z dotázaných, byl vždy uveden na prvním místě, což znamená, že v dnešní době ovládá virtuální svět současnou mládež velmi intenzivně. Tyto poznatky jsou realitou dnešní doby. Mládež se bez internetu nedokáže obejít, tuto skutečnost nám nastíní i další část otázek.

OTÁZKA č. 4, 5, 6

V případě, kdy se respondentů ptáme na využívání internetu, neslycháme jinou odpověď, než denní využití. Všichni tázaní jedinci tedy odpověděli, že využívají internet každý den, jeden den bez internetu by znamenal konec světa, odříznutí od nových informací.

S denním využitím internetu souvisí i otázka, zda využívají sociální sítě. Velikým překvapením pro nás může být, když se v dotazníku setkáme s odpovědí ne. V našem výzkumu byla tato odpověď zakroužkovaná dokonce dvakrát.

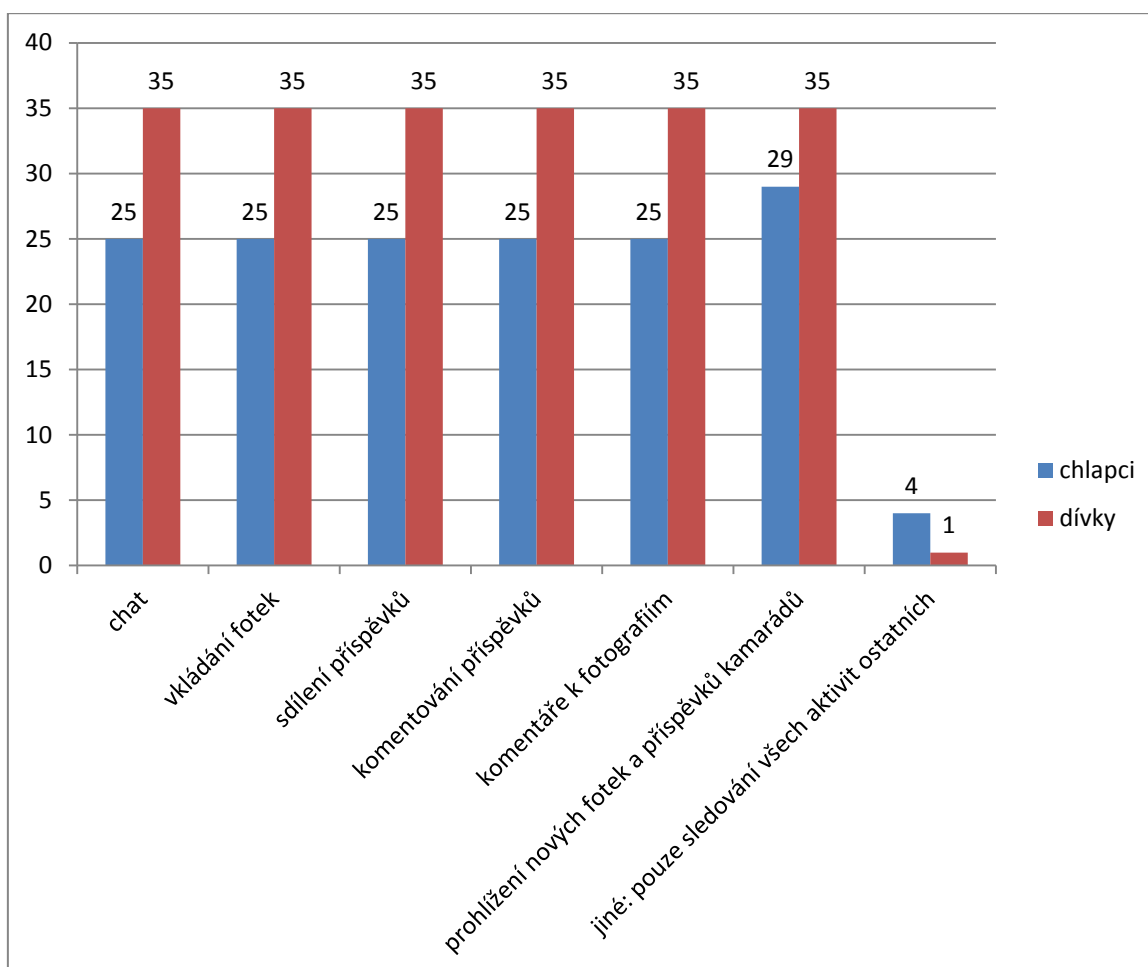
Graf č.3 - Počet respondentů využívající internet

Tabulka č. 1 - Počet uživatelů používající sociální sítě

Pohlaví	ano	ne
chlapci	29	0
dívky	34	2

Jak tráví pubescenti čas na sociálních sítích se podíváme v následujícím grafu. Je několik možností, co na sítích dělat, respektive na Facebooku. V dotazníku byla možnost vyplnit i jinou činnost, kterou dělají na sociálních sítích, kromě těch nabízených - jedná se o odpověď, kdy někteří uživatelé pouze pozorují příspěvky ostatních, jen sledují nové informace a sami nejsou aktivní.

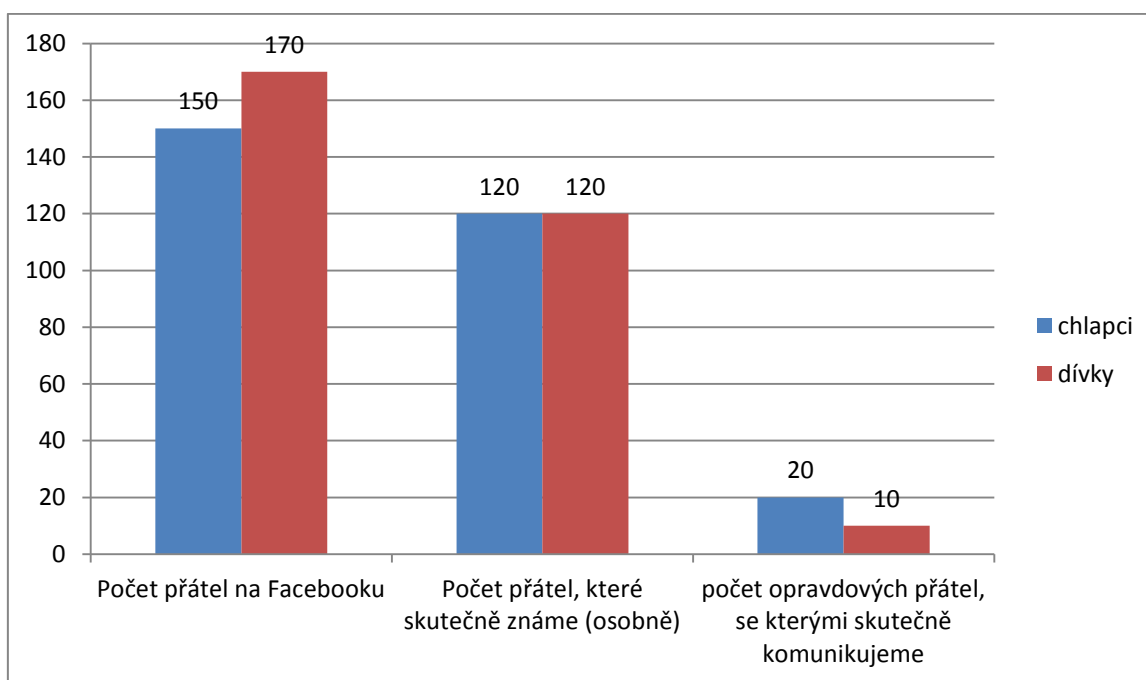
Aktivity na sociálních sítích

Graf č. 4 - Četnost kroužkovaných odpovědí ohledně aktivit na sociálních sítích

OTÁZKA č. 7, 8, 9

Následující tři otázky zjišťovali, kolik přátel mají pubescenti na Facebooku, kolik osobně doopravdy znají a s kolika opravdu ve skutečnosti komunikují. Většina respondentů má veliké množství přátel na své sociální síti, ve skutečnosti z těchto přátel osobně znají pouze některé. S kolika ale doopravdy komunikují je nepatrné množství, což jsme předpokládali. U většiny uživatelů v pubescentním věku jde o to, mít co nejvíce přátel, i když všechny neznají osobně, i když s nimi nekomunikují. Někteří chtějí pouze poukázat na svoje postavení mezi vrstevníky a myslí si, že počet přátel poukáže na skutečnost, že daný jedinec je jedinečný a výjimečný. Opravdových přátel, s kterými se vedou konverzace osobní či internetové, je velmi malé množství a i tito jedinci si uvědomí skutečnost, že počet přátel u svého profilu není známkou popularity ani oblíbenosti, nadřazení jedince apod., protože skutečnost může být jiná a tyto informace jsou zkreslené. Nezáleží pouze na počtu přátel na sociálních sítích, je každého věc, kolik přidaných lidí má, protože opravdoví přátelé jsou jen někteří a ať už jich máme 8 či jen jednoho, neznamená to, že se od toho odvíjí naše postavení pro okolí. Opravdový přítel se podle toho chová i ve skutečnosti, ve společnosti jiných, kdekoli a kdykoli a nemusí být nutně několikrát denně uváděn na Facebooku.

Graf č. 5 - Průměrný počet facebookových a skutečných přátel

OTÁZKA č. 10

Specifičností internetové komunikace je u pubescentů především možnost komunikovat s více lidmi najednou, i když jsou na různých místech, jedná je o rychlou komunikaci, o možnost komunikovat jen s osobami, se kterými opravdu chceme a také jak dlouho chceme, jedná se možnost úspory času, kdy během komunikace na internetu stíháme i jiné věci doma, například úklid, úkoly, vaření, jídlo, koupel apod. Tyto odpovědi bylo možné nalézt v dotazníku od našich respondentů. Pro každého je internetová komunikace specifická v něčem jiném, avšak na jednom se shodli skoro všichni a to je rychlost a jednoduchost. Je pravdou, že dnešní doba je poměrně hektická a málokdo neustále vše stíhá tak, jak by si představoval, organizace času je složitým úkonem i pro pubescenty. Našli se i tací respondenti, kteří na danou otázku ani neodpověděli, nic je v danou chvíli nenapadlo či jen odpovídat nechtěli. Respondenti v tomto věku jsou líní dokonce i vypsát několik slov, "jednodušší je kroužkování, to nezabere tolik práce a času, nechce se mi", to byly reakce některých jedinců, proto i odpovědi měly různou podobu v otázkách, které se měly okomentovat, něco vypsát. Nyní si shrneme několik odpovědí na specifičnost internetové komunikace, dle četnosti těchto odpovědí.

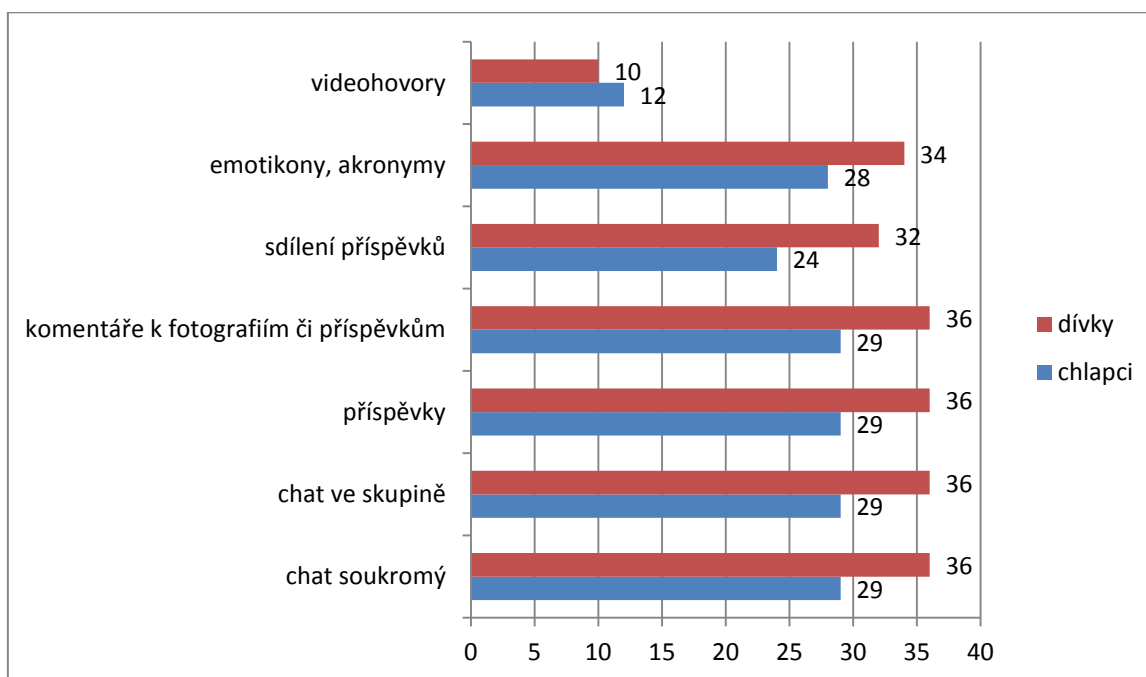
<u>důležitost</u>	<u>činnost</u>
1. místo	úspora času
2. místo	komunikace s více lidmi najednou
3. místo	komunikace s osobami daleko od nás
4. místo	zvládnání více aktivit zároveň
další	<ul style="list-style-type: none">- nemusí se malovat, převlékat,- mohou u počítače jíst, ležet v posteli,- mohou u toho sledovat film či surfovat na jiných stránkách,- komunikují i v případě nemoci, při pobytu u známých, v nemocnici, na táboře...- nemusí člověk rozpoznat špatnou náladu či že jej něco trápí

Tabulka č.2 - Specifičnost internetové komunikace

OTÁZKA č. 11

Rozdíly mezi mluvenou a psanou komunikací vnímají jedinci velmi podobně. U mluvené komunikace vnímají pozitivně osobní kontakt, vnímají pocity a pohyby druhého, je jim přirozenou. Negativně u mluvené formy posuzují fakt, že to, co řeknete, nemůžete jen tak smazat, vzít zpátky, někdy dříve mluvíte než myslíte, což může být problém. Psanou komunikace preferuje většina mladistvých. Pozitivum u této formy najdeme hlavně díky rychlosti, možnosti si výrok rozmyslet a smazat je, popřípadě přepsat, nemusí ten na druhé straně poznat, jak mi je, co mě trápí. Jelikož nás ti druzí nevidí, můžeme dělat i jiné aktivity, můžeme si sednout či lehnout, jíst, surfovat, dělat jiné věci a vše pěkně stíhat. Nevýhodou může být právě absence osobního kontaktu, kontaktu očí, gesta, mimika, vycítění problému apod., ale to pro tázané není nenahraditelné, jelikož mají možnost využít nabídky emotikonů, akronymů, nálepek a použít je jako vyjádření vlastních citů a pocitů. V některých případech se v dotazníku objeví i fakt, že u komunikace psané se účastníci nestydí, nebojí se říct víc věcí, mají pocit většího bezpečí.

OTÁZKA č. 12

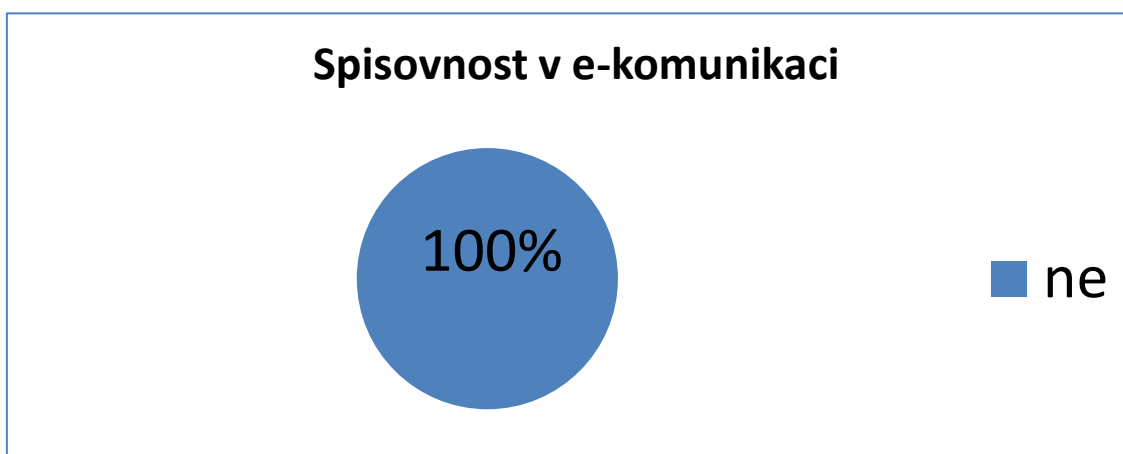

Graf č.6 - Počet respondentů, kteří uvedli dané možnosti jako způsob e-komunikace

Ve výsledcích u otázky číslo dvanáct se neobjevilo nic zvláštního, téměř všichni respondenti odpovídali poměrně stejně a bez větších problémů. Jelikož sociální sítě velmi dobře znají a tráví na nich poměrně dlouhou dobu, vědí, jak lze komunikovat s ostatními. Nejčastějšími odpověďmi byl bezesporu chat, skupinový chat, příspěvky na zdi, komentáře k příspěvkům, fotografie, komentáře fotografií, video-rozhovor, komentáře a příspěvky ve vytvořených otevřených či uzavřených skupinách, formou videí, sdílení příspěvků. Jiným pohledem - nemusí se používat pouze slova a věty, ale i zkratky, emotikony, samolepky apod.

OTÁZKA č. 13

Otázka ohledně pravopisu může být zodpovězena již před samotným hodnocením respondentů. Je jasné, že většina mladých lidí dle pravopisu nekomunikuje. Mládež používá cizí slova ve změněných podobách, hovorové výrazy, nespisovná slova, používají mnoho zkratk ke zrychlení komunikace, sekají slova. Spisovnost není tím, co by mladé lidi při komunikaci trápilo, čím by se zaobírali. Jednoznačně všichni respondenti odpověděli, že nekomunikují dle pravopisu, což bylo i očekávanou odpovědí. nikdy ale nevíte, kdo vás překvapí a můžou se najít i tací, co jim na vyjadřování a pravopisu záleží a je to pro ně podstatná věc, kterou berou za důležitou. V našem případě se tak bohužel nestalo.

Graf č.7 - Použití spisovného jazyka při e-komunikaci

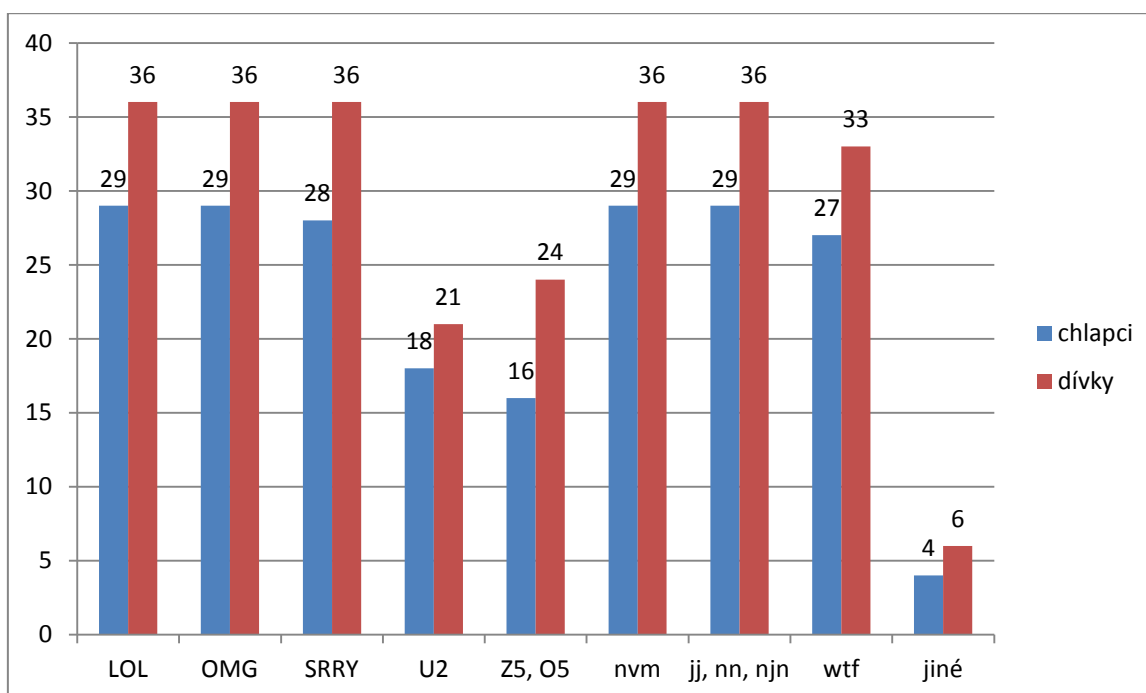
Druhou částí otázky bylo, zda jejich přátelé používají zkratky, zde byla odpověď opět jednotná, tedy odpověď ano. Dnešní doba je zrychlená a poměrně hektická. Znalost a použití

zkratek tedy nese svůj význam a je to tedy aktivita, která je oblíbená mezi pubescent. Zkratky si ale oblíbili i starší jedinci, nejedná se tedy pouze o aktivitu pubescentů.

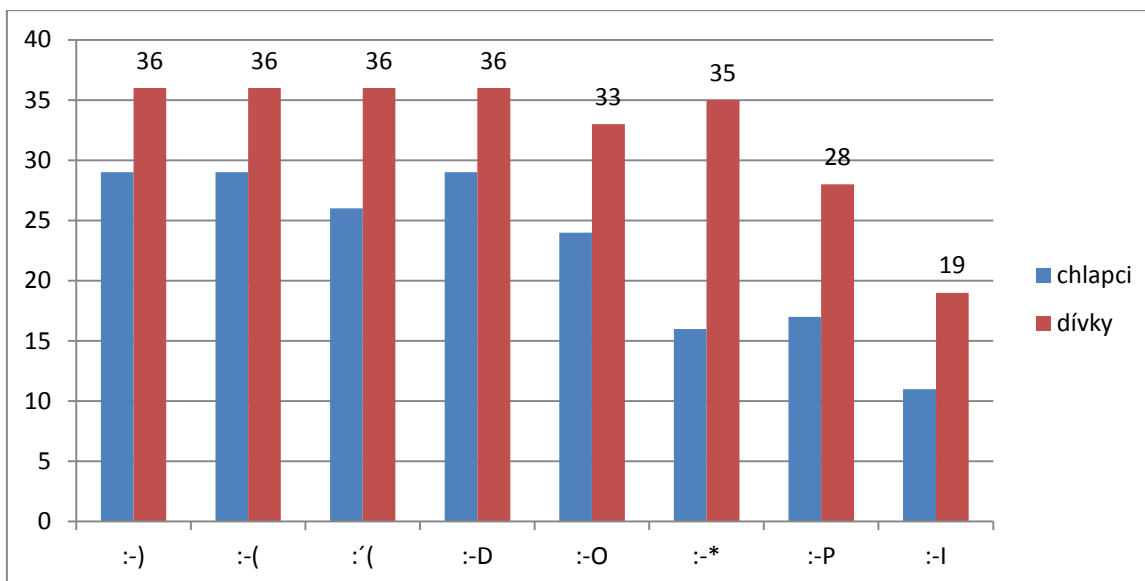
OTÁZKA č. 14, 15, 16, 17

Mezi nejčastěji používané zkratky u respondentů patří omg, wtf, mmnt, jj, nn, njn, o5, z5, LOL, srroy, nvm. Tyto zkratky využívá většina respondentů, najdou se i tací, co používají i jiné zkratky, ale jejich význam už ostatní třeba neznají. Zkratky používá 100% respondentů, jen ne tak hojně jako emotikony. Smajlíci jsou u našich dotázaných na denním pořádku ve většině zpráv, jejich využití je obrovské. Mezi nejčastější smajlíky patří úsměv, vypláznutý jazyk, smutek, pláč, smích, údiv, naštvání, srdce a pusa. Samolepky využívají pubescenti rovněž takřka všichni, pouze ne tak často jako emotikony, na ty nedají dopustit.

Když se zaměříme na otázky ohledně použití emotikonů, samolepek a zkratek, tak můžeme z výzkumu vyčíst, že všem respondentům jde hlavně o to, aby zdůraznili svůj pocit, svoji náladu a názor na danou věc. To svědčí o tom, že i když nechtějí tolik času trávit s ostatními, kde by bylo u konverzace jasné, kdo co cítí a vnímá, tak alespoň pocity chtějí dát najevo i prostřednictvím právě zmíněných emotikonů či samolepek. Zkratky jim urychlují komunikaci, šetří čas.

Graf č.8 - Používané zkratky u respondentů

Graf č.9 - Nejčastěji používané emotikony

OTÁZKA č. 18, 19

Spojení zkratk, anglická podoba a překlad nebyl problém ani pro jednoho respondenta. Všichni správně spojili zkratku s anglickým významem i českým překladem.

4U	For you	pro tebe, tobě
BTW	By the way	mimochodem
LOL	Laughing out loud	hlasitý smích
TYVM	Thank you very much	moc ti (vám) děkuji
U2	You too	ty taky
MMNT	moment	chvíli

Tabulka č.3 - Spojování anglických zkratk

NVM	NEVÍM
SRY	PROMIŇ
NJN	NO JO NO
JJ	JO JO
JTNP	JE TO NA PRD
3NEC	TŘINEC
Z5	ZPĚT
PPŘ	PO PRAVDĚ ŘEČENO
TTJH	TAK TO JE HUSTÝ

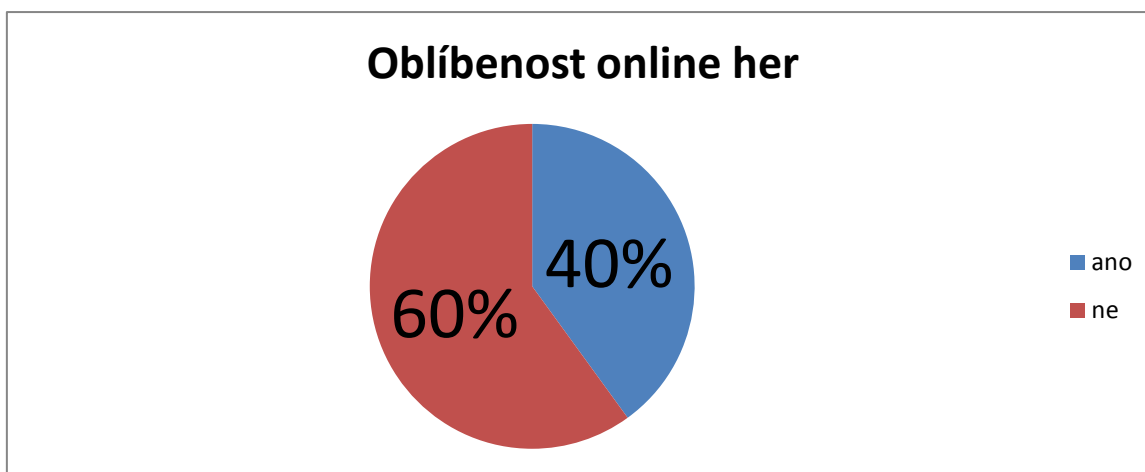
Tabulka č.4 - Spojování českých zkratk

OTÁZKA č. 20, 21

Online hra jsou součástí internetu a sociálních sítí. Někteří uživatelé tyto hra využívají ke zpestření času a trávení času s přáteli. hry mohou být zábavné a mohou zaujímat velkou část doby strávené na internetu, na sociálních sítích.

Mezi našimi respondenty převažuje ale část, která tyto hry nehraje, která si tuto aktivitu neoblíbila a nepovažuje ji za důležitou, nevyhledává ji. Z našeho celkového počtu 65 respondentů odpovědělo ano, tedy že online hry hraje, pouze 26 jedinců, tedy 40% z celkového počtu tázaných.

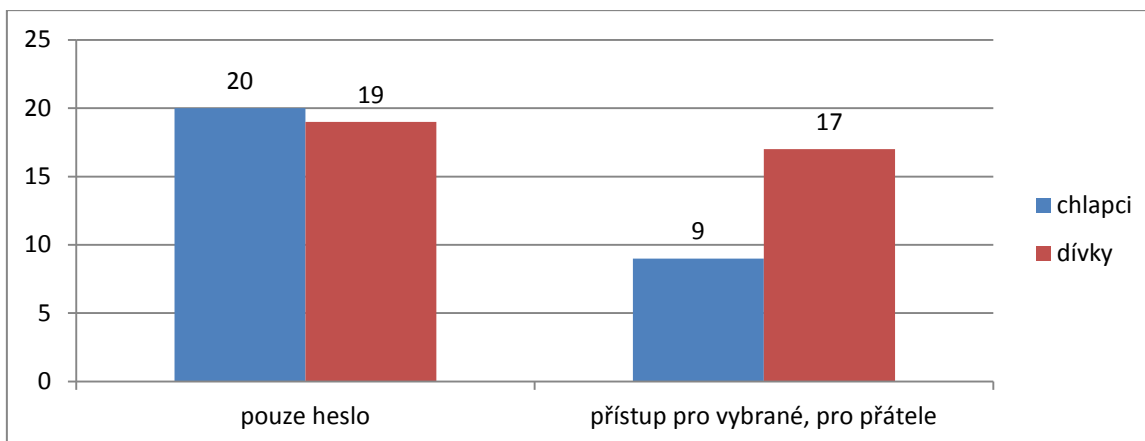
Mezi hry, kterými si jedinci vyplňují svůj volný čas, patří například Bubble Witch saga 2, Social wars, Friends, FarmVille, PetVille, Poker, Farm Heroes saga, Eternity warriors 3, GTA 5, Minecraft, Cal of duty, Dragons, Santa Pop, Healthcare Team, House of secrets...

Graf č.10 - Jedinci ve vztahu s online hrami

OTÁZKA č. 22

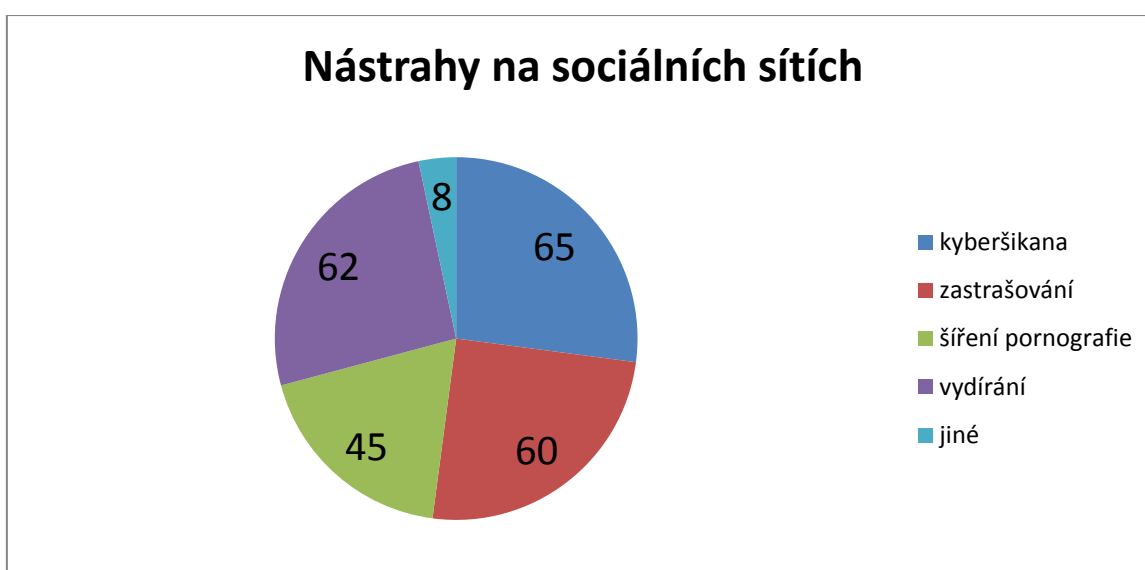
Zabezpečení profilu je pro některé jedince nepodstatné, někteří si profil chrání, někteří zastávají názor jen základného zabezpečení. Naši respondenti ve většině případů odpověděli pouze "heslo", našli se i tací, kteří odpověděli, že si mohou v nastavení nastavit, kdo bude mít k jejich profilu přístup, že si značí pouze přátele. Někteří ale chtějí být viděni a svůj profil nechávají přístupný celé veřejnosti. Z odpovědí v dotazníku tedy vyplývá, že heslo jako odpověď zvolili všichni, ale pouze 60% zvolilo i možnost přístupu k profilu pouze pro vybrané, pouze pro přátele. Ostatní mají svůj profil veřejný.

Graf č.11 - Zabezpečení profilu

OTÁZKA č. 23

Nástrahy na sociálních sítích jsou velmi časté a nevyhnou se bohužel všem jedincům. O těchto nástrahách jsou žáci informováni prostřednictvím přednášek, letáčků a hlavně ve výuce občanské nauky. Velké množství nástrah žáci znají, vědí, jak je poznat, co s tím dělat. Mezi nejznámější nástrahy patří kyberšikana. Šikanu obecně znají všichni respondenti, někteří se s ní setkali, ať už osobně či prostřednictvím někoho jiného, například kamaráda. V dnešní době se nástrahy na internetu velmi rychle rozšiřují, ale existuje mnoho projektů a způsobů, jak je omezit, popřípadě zničit. V následujícím grafu si znázorníme, které nástrahy respondenti znají, které nám do dotazníku uvedli.

Graf č.12 - Počet respondentů, kteří uvedli určitou nástrahu

OTÁZKA č. 24, 25

Většina respondentů zaznamenala do dotazníku, že se setkala na s některými nástrahami, většinou se tedy jednalo o ponižování, zesměšňování, vydírání, v některých případech i o fyzické týrání. Nelze z odpovědí vyčíst, zda se s nástrahami setkali jedinci osobně, či zda se s nimi setkali díky známým či kamarádům. Je smutné, že se opravdu žáci sedmých tříd skoro všichni potkali s nějakým problémem na sociální síti, který se následně musel řešit. V některých případech nešlo jen o problémy na internetu, ale i osobní. Celkem 80% respondentů se tedy s něčím takovým setkalo.

Graf č.13 - Počet jedinců, kteří se setkali s nástrahami na internetu

Při řešení problémů nás zaujalo, že jako pomoc uvedli jedinci nejen přátele, někdy rodiče, ale hlavně i učitele, což je velmi důležité. Důvěra u učitele není u žáků samozřejmostí, ale jsou pro ně lepším poradcem a zpovědníkem než rodiče. Jedinci se mnohdy stydí cokoli doma říct. Většinou, pokud se s problémem setkají, řeší jej s kamarády, popřípadě s učitelem (což je v našem případě). Je důležité, aby učitelé dbali na bezpečí žáků, aby dokázali vyhodnotit situaci a nedovolit, aby se něco podobného dělo, popřípadě problém včas vyřešit. Je pozitivní, že většina žáků, kteří se setkali s problémem, měla odvahu a vyhledala pomoc, někteří jedinci totiž jsou natolik slabí, že mají strach si o pomoc říct a jejich osud není pozitivně nakloněn.

Díky našemu dotazníku jsme zjistili, že z 80% procent respondentů, tedy z 52 jedinců, kteří se s některým z problémů setkali, vyhledalo pomoc 51 žáků, pouze jeden o pomoc

nežádal. Z jedinců, co pomoc vyhledali, zmínili všichni pomoc kamarádů, 40 jedinců zmínilo pomoc učitele, 20 jedinců zmínilo možnosti pomoci ještě v podobě rodičů, policie, linky bezpečí, psychologa.

5.5 ověření úkolů a cílů

V následujících řádcích si ověříme, zda jsme dosáhli našich cílů. Zda jsme schopni odpovědět na otázky, které jsme si před samotným výzkumem kladli a zda jsou pro nás odpovědi dostatečné, popřípadě jaký z nich plyne závěr.

Otázky, na niž jsme se snažili najít odpovědět:

- Jaké sociální sítě pubescenti znají a které využívají.

Mezi sociální sítě známé pro naše respondenty patří Facebook, Instagram, Skype, Twitter. Komunikační síť ICQ už není u dnešní mládeže tak známá, největší význam pro tuto skupinu jedinců má především Facebook. Facebook je hojně využívanou sítí, kterou pubescenti žijí a bez které ani den neudělají ani krok. Díky Facebooku jsou si všichni blíží a rychleji spolu komunikují, ale určitě postrádají osobní setkání s komunikací mluvenou.

- Kolik času denně tráví na sociálních sítích.

Většina respondentů spadá do skupinky uživatelů, kteří stráví na sociálních sítích v průměru dvě hodiny denně. Někteří uživatelé se netají i tím, že jsou na sociální síť připojeni 24 hodin denně s tím, že se na aktivity a změny, co se zde odehrávají, podívají jednou za čas během celého dne.

- Zda využívají volný čas i jiným způsobem než jen pobytem na internetu.

Velká část respondentů má i jiné koníčky než jen surfování po internetu a pobyt na sociálních sítích. Mezi oblíbené aktivity patří tanec, malování, in-line brusle, kolo, fotbal či hokej. Nicméně je nutné říct, že i během těchto aktivit mohou být uživatelé sociálních sítí připojeni. Velká část respondentů využívá tyto sítě v mobilních telefonech, proto mohou být připojeni neustále a nebýt ochuzeni o novinky na Facebooku i když zrovna mají v programu jinou aktivitu.

- Jak komunikují na sociálních sítích.

Mezi nejběžnější formy komunikace na těchto sítích patří bezesporu chat mezi jednotlivci či chat ve skupině, dále uživatelé komunikují prostřednictvím fotografií, obrázků, komentováním příspěvků či jejím sdílením.

- Zda používají doplňky ke komunikaci - emotikony, akronymy, fotky, videa apod.

Pubescenti, kteří byli zapojeni do výzkumu využívají především emotikonů, jako způsob vyjádření vlastních pocitů, poměrně velká část využívá i zkratky. Co se týče fotografií či videí během komunikace, rovněž nejsou respondentům cizí, jen se nevyžívají v takovém rozsahu jako právě emotikony.

- Zda znají význam některých zkratek a smajlíků.

Emotikony, které používají skoro denně znají velmi dobře, i méně užívané smajlíky znají. Co se týče zkratek, tak jejich znalost se odebírá hlavně k významu v českém jazyce, pakliže se zeptáte co zkratka znamená v angličtině, jak zní, v tom občas nastane problém. Nicméně využívání zkratek je také časté, ale jedná se především o zkratky, jejíž významy uživatelé ve větší míře znají.

- Které zkratky používají a zda znají i anglický název, popřípadě překlad.

Jak už bylo zmíněno v otázce předchozí, anglické názvy někteří neznají a přesto zkratku využívají a to především proto, že znají český název a to je pro ně podstatné. Mezi nejčastěji používané zkratky patří například LOL, WTF, OMG, 4U, Z5, MMNT, JJ, NN...

- Jaký jazyk používají při komunikaci.

Respondenti během komunikace užívají nespisovný český jazyk s občasnými anglickými výrazy či zkratkami, novotvary, popřípadě vlastní vymyšlená slova.

- Zda znají i možná rizika elektronické komunikace.

Všichni dotázaní znají některá rizika, se kterými se mohou na internetu či sociálních sítích setkat, velké množství má zkušenosti i s některými problémy, ať už vlastní zkušenosti či zkušenosti přátel.

- Zda vědí, kam se popřípadě obrátit.

Pubescenti vědí, kde v případě potřeby hledat pomoc, kam se obrátit. Někteří tyto znalosti již využili a nechali sobě či kamarádům poradit. Ovšem jsou tací, co se stydí a o pomoc nepožádají, což vede k větším a hlubším problémům.

5.6 shrnutí výsledků

Výsledkem výzkumu tedy je, že dnešní mládež si život bez internetu a sociálních sítí nedokáže představit. Ani jeden den se bez Facebooku neobejdou. A i když není nutností nějakých komentářů či vkládání příspěvků, je nutností alespoň nahlédnout, co se děje nového, co se po dobu naší nepřítomnosti na sítích událo. Pubescentům dnešní moderní technologie umožňuje pobyt na sociálních sítích kdekoliv a kdykoliv, prostřednictvím mobilních telefonů mohou být připojeni celý den. Většina respondentů komunikuje s přáteli prostřednictvím sociálních sítí kvůli úspoře času, popřípadě lenosti vyjít z domu či postele ven. Čím dál více ochuzují mluvené slovo. S tím souvisí i trávení volného času, sportování a jiné aktivity než jen internet. Pakliže pubescenti odjedou mimo domov, jejich první dotaz směřuje k tomu, zda na místě bude wifi. Pokroky nezastavíme a i když s tímto Facebookovým světem nesouhlasíme, může nás těšit alespoň to, že v případě nějakých problémů, se kterými se mohou uživatelé setkat, vyhledají pomoc, svěří se a snaží se nalézt řešení.

Závěr

Tématem diplomové práce byla specifika komunikace pubescentů v prostředí sociálních sítí. V teoretické části práce jsme se zaměřili na charakteristiku vývojového období pubescentů, jejich psychický i fyzický vývoj, socializaci a sebepojetí. Následně jsme se věnovali obecné komunikace, jejím formám a druhům, následně jsme se blíže propracovali ke komunikaci internetové. Charakterizovali jsme internetové prostředí, specifika internetové komunikace, jazyk internetové komunikace, výrazové prostředky a prostředky pro komunikace ve virtuálním světě, prostředí sociálních sítí a především sociální síť Facebook. Následně jsme se dotkli sociálních sítích, charakterizovali jsme české i zahraniční sítě, dotkli jsme se rizik sociálních sítí a jejich prevence. Praktická část byla věnovaná rozboru dat, které jsme získali prostřednictvím dotazníku u žáků sedmých ročníků základní školy.

Cílem práce bylo charakterizovat komunikaci na sociálních sítích pro pubescentní věkovou skupinu, konkrétně pro žáky sedmých ročníků. Dále vytvořit si náhled na komunikaci pubescentů v prostředí sociální sítě Facebook. zjistili jsme, jakým způsobem a jakým jazykem pubescenti komunikují, jaké používají výrazové prostředky, jak vyjadřují vlastní pocity a náladu.

Výzkumnou metodou zvolenou pro tuto práci byl dotazník, kdy jsme získali odpovědi od 65 žáků stejného ročníku. Jednalo se celkem o 25 otázek, které byl uzavřené i otevřené, nabízely možné odpovědi, obsahovaly spojování výrazů apod. Díky dotazníku jsme zjistili, jakým způsobem žáci komunikují, kolik mají přátel, s kolika ve skutečnosti vedou konverzace, jaké k tomu využívají prostředky, konkrétně jaké akronymy a emotikony využívají, zda znají možná rizika a zda vědí, jak problémy řešit. Pubescenti komunikují především nespisovným jazykem, používají zkrácené výrazy pro urychlení komunikaci, protože dnešní doba je o stresu a rychlosti.

Díky internetovému světu můžeme být v kontaktu s kýmkoli a kdykoli, dokážeme si vyhledat nespočet informací a tím si odpověď téměř na všechny otázky. Otázkou ale je, kdy si lidé uvědomí, že nás virtuální svět zcela ochudí o osobní setkání, o toulání se po venku, o sportovní aktivity s přáteli, o dovádění a povídání si bez všech možných moderních prostředků, zda virtuální svět neohrozí schopnosti kultivovaného a spisovného projevu, strach z mluvení před jinými lidmi, zda náhražky (emotikony, akronymy, samolepky) nezastíní neverbální prvky v komunikaci apod. Internetová komunikace má své výhody i nevýhody. Mezi výhody samozřejmě patří rychlá komunikace s lidmi po celém světě. Bohužel i tato

výhoda v sobě může nést i rizika, se kterými se lidé mohou ve virtuálním prostředí setkat, ať už se jedná o ponižování, zesměšnění či těžkou kyberšikanu. Sociální sítě jsou velice dobře vyvinuté, mají své prvky ochrany, ale ne vždy se dokážete před veškerými nástrahami uchránit. Je nutné ale podotknout, že prevence je velmi vysoké úrovni a že většina osob, které se s nástrahami potká, ví, kde má hledat pomoc. Oblíbenost Facebooku je nejen u pubescentních jedinců, ale i u lidí středního a seniorského věku. Sociální sítě pohltnou každého bez ohledu na věk či názory. Internet jako takový bude náš svět ovlivňovat i nadále a nejen svět, ale i osobnost každého z nás. Je jen na nás, jak k fenoménu doby přistoupíme.

Seznam použité literatury

BOKOVÁ, L., BUKOVSKÁ, a kol. *Rodiče, děti a jejich problémy*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2011.

BURIAN, P. *Webové a agentové technologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4376-9.

ECKERTOVÁ, L., DOČEKAL, L.. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5.

ERICSON, E. *Dětství a společnost*. Praha: Argo, 2002.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Bratislava: Polygrafické stredisko UK, 2008.

HULANOVÁ, L. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. 1. vyd. Praha: Triton, 2012, ISBN 978-80-7387-545-9.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

KOPECKÝ, K. *Moderní trendy v e-komunikaci*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN 978808-5783-780.

KOPECKÝ, K. a kol. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3911-2.

KOPECKÝ, K. a kol. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3571-8.

KOPECKÝ, K. *Rizikové chování studentů Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v prostředí internetu*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3858-0.

LANGMEIER, J., KREJČIŘÍKOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006.

- McQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.
- MEČÍŘ, J. *Starosti s dospíváním*. 1. vyd. Praha: Mona, 1989. ISBN 80-7026-016-5.
- MUSIL, J. *Komunikace v informační společnosti*. 1. Vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. ISBN 978-808-6723-396.
- NAVRÁTIL, P. *Internet pro školy*. 1. Vyd. Bedihošť: Computer Media, 2001. ISBN 80-902815-3-2
- PAVLÍČEK, A. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1742-1.
- PECHOVÁ, M. *Internetová komunikace se zaměřením na pubescenty stejného zájmového kroužku ve věkovém rozmezí 11-14 let*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
- PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 3. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- REIFOVÁ, I. *Slovník mediální komunikace*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80717-8926-7.
- ROZEHNAL, A. *Mediální právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-79-1.
- ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Portál, 2004.
- ŠKYŘÍK, P. *Nástroje a možnosti internetu*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2008. ISBN 978-80-7399-423-5.
- VÁGNEROVÁ, M. *Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2012.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-803-4.
- VYMĚTAL, J. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2614-4

Seznam internetových zdrojů

Co jsou sociální sítě. Bezpecnyinternet.cz [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/co-jsou-socialni-site.aspx>

Facebook [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/help/?ref=pf>

Google+: Sdílejte a objevujte nové věci ve všech službách Google. [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://www.google.com/intl/cs/+/learnmore/>

Internet a vše kolem něj: Druhy sociálních sítí [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://kasv2013-cz.webnode.cz/socialni-site/druhy-socialnich-siti>

Kraje pro bezpečný internet [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://kpbi.cz>

Kybergrooming [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.e-bezpeci.cz

Kyberšikana [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.e-bezpeci.cz

Libímseti.cz [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://napoveda.libimseti.cz>

Lidé.cz [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://napoveda.seznam.cz/cz/lide/o-lide.cz>

Nebojte se internetu: On-line komunikace [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://www.nebojteseinternetu.cz/page/3416/on-line-komunikace/>

Saferinternet.cz: O nás [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.saferinternet.cz/o-nas/10-o-nas.html>

Sexting [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.e-bezpeci.cz

Stalking [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.e-bezpeci.cz

Rizika sociálních sítí [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.e-bezpeci.cz

Riziková komunikace [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: www.e-nebezpeci.cz

Spolužáci.cz [online]. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://napoveda.seznam.cz/cz/spoluzaci/o-sluzbe-spoluzaci>

Seznam grafů a tabulek

Graf č.1 - Počet respondentů podle pohlaví a věku

Graf č.2 - Počet respondentů v daném věku

Graf č.3 - Počet respondentů využívající internet

Graf č.4 - Četnost kroužkovaných odpovědí ohledně aktivit na sociálních sítích

Graf č.5 - Průměrný počet facebookových a skutečných přátel

Graf č.6 - Počet respondentů, kteří uvedli dané možnosti jako způsob e-komunikace

Graf č.7 - Použití spisovného jazyka při e-komunikaci

Graf č.8 - Používané zkratky u respondentů

Graf č.9 - Nejčastěji používané emotikony

Graf č.10 - Jedinci ve vztahu s online hrami

Graf č.11 - Zabezpečení profilu

Graf č.12 - Počet respondentů, kteří uvedli určitou nástrahu

Graf č.13 - Počet jedinců, kteří se setkali s nástrahami na internetu

Tabulka č.1 - Počet uživatelů používající sociální sítě

Tabulka č.2 - Specifičnost internetové komunikace

Tabulka č.3 - Spojování anglických zkratek

Tabulka č.4 - Spojování českých zkratek

Seznam zkratek

atd. - a tak dále

aj. - a jiné

apod. - a podobně

č. - číslo

např. - například

Přílohy - dotazník

Dotazník: 😊

Jmenuji se Monika Pechová, jsem studentka na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a provádím mezi žáky sedmých ročníků ZŠ Palacká v Prostějově výzkum do své diplomové práce. V diplomové práci se zabývám komunikací pubescentů na sociálních sítích.

Dotazník je anonymní. Buďte, prosím, upřímní a nad otázkami či odpověďmi přemýšlejte. Každá odpověď se cení, ta pravdivá ještě mnohem víc.

pozn.: Zakroužkujte vámi vybranou možnost, popřípadě napište krátkou odpověď.

1) Vyberte vaše pohlaví? chlapec - dívka

2) Jaký je váš věk? 12 13 14-15

3) Jaké jsou vaše záliby?

4) Jak často využíváte internet?

Používáte sociální sítě? ANO - NE Jaké?

5) Jak často navštěvujete sociální sítě?:

denně - 3x-5x týdně - 1x-2x týdně - 1x za 14 dní - 1x za měsíc - nikdy

6) Co na sociálních sítích nejčastěji děláte? (možno více odpovědí):

chat - vkládání fotek - sdílení příspěvků - komentování příspěvků - komentáře k fotografiím - prohlížení nových fotek či příspěvků kamarádů - jiné (co?)

7) Kolik máš přibližně přátel na facebooku?

0-50 51-75 76-100 100-125 126-150 151-175 176-200 200 a více

8) Kolik přátel z facebooku doopravdy znáte (osobně)?

0-50 51-75 76-100 100-125 126-150 151-175 176-200 200 a více

9) S kolika přáteli ve skutečnosti komunikujete?

0-10 11-20 21-30 31-40 41-50 51 a více

10) Čím je podle vás specifická komunikace na internetu?

11) Jaké jsou rozdíly mezi mluvenou a psanou komunikací?

12) Jak lze na sociálních sítích komunikovat?

13) Píšete vaši přátelé vždy dle pravopisu? ANO - NE

Používají zkratky? ANO - NE

14) Využíváte zkratky (LOL, ROFL apod.)? ANO - NE

Jaké nejčastěji? _____

15) Používáte smajlíky? ANO - NE

Jaké nejčastěji? _____

16) Používáte v konverzaci na facebooku samolepky? ANO - NE

17) K čemu se zkratky, smajlíci a samolepky využívají?

18) Spojte ke každé zkratce její význam a překlad:

4U	Laughing Out Loud	mimochodem
BTW	for you	moc vám(ti) děkuji
LOL	you too	chvíli
TYVM	by the way	hlasitý smích
U2	thank you very much	ty taky
MMNT	moment	tobě, pro tebe

19) Spojte význam a zkratku:

NVM	je to na prd
SRY	po pravdě řečeno
JJ	zpět, zpátky
NJN	souhlas, jo jo
JTNP	tak to je hustý
3NEC	omlouvám se, sorry

PPŘ
Z5
TTJH

no jó no
nevím
Třinec

20) Hrajete online hry na sociálních sítích? ANO - NE

Jaké? _____

21) Používáte během těchto her komunikaci s protihráči? ANO - NE

Jakou? TEXTOVOU - HLASOVOU - VIDEO

Používáte během her jejich speciální výrazy? ANO - NE

Jaké výrazy a co znamenají? _____

22) Jak je možné si zabezpečit profil na sociálních sítích?

Je váš profil dostupný pro veřejnost? ANO - NE

jen pro přátele? ANO - NE

23) Víte o možných nástrahách na sociálních sítích? ANO - NE

S jakými nástrahami se můžete na sociálních sítích setkat?

24) Setkali jste se s nějakými vy nebo vaši přátelé? ANO - NE

S jakými? _____

25) Vyhledali jste pomoc či řešení problému? ANO - NE

Kdo vám pomohl a jak? _____

DĚKUJI ZA VÁŠ ČAS A ZA VAŠE ODPOVĚDI

Anotace

Jméno a příjmení:	Monika Pechová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Specifika komunikace pubescentů v prostředí sociálních sítí
Název práce v angličtině:	Specifics of communication adolescents on the social networks
Anotace práce:	<p>V diplomové práci "Specifika komunikace pubescentů v prostředí sociálních sítí" se věnujeme způsobům komunikace pubescentů v prostředí internetu, především na sociální síti Facebook. Teoretická část obsahuje charakteristiku pubescence, komunikaci, jazyk na sociálních sítích, sociální sítě a jejich možná rizika. V praktické části analyzujeme dotazník, který žáci sedmých ročníků ze základní školy v Prostějově vyplnili. Rozebíráme jednotlivé dotazníkové odpovědi žáků. Čerpáme z odborné literatury i internetových zdrojů, které se touto problematikou zabývají. Cílem práce je zhodnotit styl komunikace pubescentů v prostředí internetu, především na sociálních sítích, způsoby jejich komunikace a to především na sociální síti Facebook.</p>
Klíčová slova:	Internet, pubescence, mládež, sociální komunikace, internetová komunikace, jazyk internetové komunikace, sociální síť, Facebook
Anotace v angličtině:	<p>In the thesis "Specifics of communication of adolescents on the social networks" we devote to communication of teenagers on the social networks. In the theoretical part we describe pubescent period, communication, language on the social networks, social networks and their risks.</p>

	The practical part we analyze the the questionnaire which was complete by children from the primary school in Prostějov. We examine all of answers. We draw from the literature and Internet. The target of work is detection: what style, how often and for what reason they communicate with others on social networks, especially on the social network Facebook.
Klíčová slova v angličtině:	Internet, pubescent, youth, social communication, internet communication, language of internet communication, social network, Facebook
Přílohy vázané v práci:	1
Rozsah práce:	68
Jazyk práce:	Český